

Verkiezings- programma

Utrecht BIJ1

Alles

voor iedereen.

UTRECHT BIJ1

Gemeenteraads- verkiezings- programma

Alles

voor iedereen.

UTRECHT BIJ1

Lieve Utrechter,

Ons Utrecht wordt gedragen door Utrechters zoals jij: jongeren, migranten, docenten, schoonmakers, zorgverleners en kunstenaars. Daarom hoort deze stad niet van grote bedrijven en de rijken te zijn, maar van de mensen die haar elke dag draaiend houden. Utrecht BIJ1 staat voor een radicaal eerlijke en gezonde samenleving, waarin iedereen vrij is, dezelfde rechten heeft, en waarin we met radicale liefde omgaan met mensen, dieren en natuur.

In onze groeiende stad, die een grote diversiteit kent, is helaas ook veel ongelijkheid. Misschien dat je zelf hier de nadelen van ondervindt. Omdat de stad te duur is geworden, omdat je wordt gediscrimineerd, te weinig kansen krijgt, en niet kunt uitdragen wie je wilt zijn. Je wilt daarom opkomen voor jouw rechten en voor een gelijkwaardige behandeling in een stad waar gevierd wordt wat jou uniek maakt.

Misschien ervaar je deze uitsluiting niet zelf, maar ben je solidair aan je Utrechtse medemens. Hopelijk wil je je eigen privileges inzetten om de stad leefbaar te maken, juist omdat veel Utrechters van je verschillen en je herkent dat in die diversiteit de rijkdom van de stad schuilt.

De afgelopen jaren heeft BIJ1 laten zien wat we kunnen bereiken als we samenkomen. Van het stoppen met het beboeten van dakloze mensen die buiten slapen en het oprichten van de Utrechtse transkliniek. Tot het opkomen voor ongedocumenteerde mensen, demonstranten en sekswerkers en het afdwingen dat Utrecht als eerste gemeente de situatie in Palestina als genocide benoemt. We laten zien dat verandering mogelijk is, komen op voor wie wordt uitgesloten en kiezen voor échte linkse oplossingen!

Wij brengen het kritische geluid dat hard nodig is in de Utrechtse politiek: altijd anti-racistisch en anti-kapitalistisch. We zijn niet bang om eerlijk te zeggen wat er misgaat in Utrecht, en pakken problemen bij de wortel aan. We benoemen het onrecht en weigeren te accepteren dat dit “nu eenmaal zo is”. Want een eerlijk en socialer Utrecht is mogelijk.

Dit programma bestaat uit bouwstenen voor een Utrecht waarin ieder die hier leeft gelijkwaardig aan elkaar is. Een stad waar je waarde niet afhangt van hoeveel geld je opbrengt of de mate waarin je je aanpast aan de norm. Een stad waar we intolerantie naar minderheden, onze gemeenschappen niet accepteren. Een stad waar we durven te dromen, macht en middelen eerlijk verdelen en durven te kiezen voor wie de stad maakt. Want alles is voor iedereen.

Ons partijprogramma is dan ook niet geordend op basis van wat het belangrijkste is. Het is juist de samenhang van de programmaonderdelen die van belang is. Systemen van uitsluiting en uitbuiting zijn namelijk nauw met elkaar verbonden. Systeemverandering en collectieve vooruitgang zijn dat ook. Zo bestaat er geen economische rechtvaardigheid zonder een anti-kapitalistische aanpak, geen klimaatrechtvaardigheid zonder dekolonisatie en geen queeracceptatie zonder waakzaam te zijn voor moslimhaat.

Het is hoog tijd voor radicale systeemverandering. Politiek is één van de manieren om dat te realiseren. Verandering komt vanuit mensen die zich durven uit te spreken. BIJ1 strijdt samen met jou, van de straat, tot in de wijken én in de raad.

Stevie Nolten, lijsttrekker Utrecht BIJ1

Inhoud.

A DEKOLONISEREN EN ANTIRACISME

- A1. Breken met koloniale systemen.
- A2. Racisme is geen bijzaak voor de gemeente.
- A3. Aanpak van racisme en discriminatie.

B RONDKOMEN EN WERK

- B1. Zeggenschap op de werkvloer en op arbeidsvoorwaarden.
- B2. Sociale voorzieningen – niet overleven maar leven.
- B3. Toegankelijke arbeidsmarkt, en radicaal eerlijke uitkeringen en pensioenen.
- B4. Een economie waarin we radicaal eerlijk delen en iedereen kan rondkomen.

C WONEN: VAN MARKT NAAR VOLKSHUISVESTING

- C1. Wonen is een basisrecht.
- C2. Goedkoop en zeker wonen.
- C3. Een toegankelijke, inclusieve en groene woonomgeving.

D ECHTE VREDE EN VEILIGHEID

- D1. Veiligheid in de gemeente.
- D2. Internationaal gelijke rechten.

E KLIMAAT EN ONTGROEI

- E1. Klimaatrechtvaardigheid nu!
- E2. Natuur en vervoer.
- E3. Internationale klimaatrechtvaardigheid.
- E4. Dieren hebben rechten.
- E5. Voedsel en landbouw.

F MIGRATIE EN MENSELIJKE OPVANG

- F1. Betere procedures en menswaardige opvang.
- F2. Uitgeprocedeerde gevluchte mensen en ongedocumenteerde mensen.

G ZORG, GEZONDHEID EN SPORT

- G1. Zorg in publieke handen.
- G2. Toegankelijke zorg voor iedereen.
- G3. Sport

H ZELFBESCHIKKING EN INCLUSIE

- H1. Seksuele vrijheid, abortus, en emancipatie
- H2. Religieus zelfbeschikkingsrecht
- H3. Toegankelijkheid.

I ONDERWIJS, CULTUUR EN MEDIA

- I1. Dekolonisatie en gelijke kansen.
- I2. Docenten verdienen beter.
- I3. Kunst, cultuur en media.
- I4. Toegankelijkheid en educatie.

J DEMOCRATIE: EEN VRIJ VOLK

- J1. Bescherming van democratische rechten.
- J2. Bestaanszekerheid boven repressie
- J3. Van politiecontrole naar controle over de politie

K DIGITALE EN TECHNOLOGISCHE VOORZIENINGEN

- K1. Digitale toegankelijkheid en digitale communicatie
- K2. Mensen boven digitalisering
- K3. Veiligheid

WOORDENLIJST

A.

**Dekoloniseren
en antiracisme:
na de komma
begint nu.**

A. Dekoloniseren en antiracisme: na de komma begint nu.

Iedereen heeft recht op een gelijkwaardige plek in onze samenleving. Helaas heeft de koloniale geschiedenis van Nederland nog steeds schadelijke gevolgen. Institutioneel racisme, alledaags racisme en discriminatie zijn manieren waarop het koloniale verleden doorwerkt in het heden. Racisme wordt gebruikt om macht te winnen en te behouden.

Extreemrechtse politici als Wilders verdelen ons voor hun eigen gewin op basis van hoe we eruitzien. BIJ1 strijdt sinds dag één tegen dit racistische systeem. Door ons te verenigen, bouwen we een nieuw systeem dat werkt voor ons allemaal. BIJ1 droomt van een stad met radicaal gelijke rechten voor iedereen. Gelijke rechten ook voor gemarginaliseerde groepen als: zwarte mensen, mensen van kleur, vrouwen, moslims, de LHBTI/gemeenschap, mensen met een beperking, mensen in armoede, mensen zonder papieren of een thuis. We werken aan een wereld waarin we altijd solidair zijn met elkaars strijd voor een volwaardig leven. Omdat we erkennen dat we niet compleet zijn zonder elkaar.

Utrecht ziet zichzelf als een progressief baken en als mensenrechtenstad, waar iedereen welkom en gelijk is en waar geen sprake is van discriminatie, uitsluiting en uitbuiting. Maar ook na jaren van links bestuur worden nog te vaak mensen achtergelaten in het gemeentelijk beleid.

Zo is de stad enorm gesegregeerd en is de kansenongelijkheid in het onderwijs groot. Door het jarenlange beleid van gentrificatie zijn Utrechters die minder te besteden hebben langzaam verdrongen naar de buitenwijken. Vaak worden ze uiteindelijk zelfs helemaal de stad uit verdreven. Gezinnen met een migratieachtergrond worden hier disproportioneel hard door geraakt. Ook in het onderwijs is het onderscheid groot. De kansenongelijkheid heeft vaak racistische en klassistische oorzaken.

De segregatie in de stad en de kansenongelijkheid in het onderwijs zijn geen incidenten, maar tekenen van institutioneel racisme in de samenleving. Het tegengaan van institutioneel racisme en andere vormen van uitsluiting moet voor Utrecht topprioriteit zijn. Dat kan niet zonder erkenning van het koloniale verleden en de doorwerking ervan in het heden. Een excuus voor het slavernijverleden is, wat BIJ1 betreft, een beginpunt voor rechtsherstel en dekolonisatie van de samenleving. Het is tijd voor een nieuwe, intersectionele en dekoloniale politiek.

A1.

Voor eens en voor altijd breken we de koloniale systemen af – samen werken we toe naar een wereld met radicaal gelijke rechten.

1. De gemeente zet het onderzoek naar het Utrechtse koloniale verleden voort. Er wordt niet alleen gekeken naar rol, verantwoordelijkheid en schuld, maar ook naar hoe deze geschiedenis heeft kunnen plaatsvinden. Verder doet de gemeente onderzoek naar de manieren waarop slavernij en kolonialisme vandaag de dag doorwerken in Utrecht.

2. Utrecht maakt Ketikoti een gemeentelijke feestdag en pleit voor invoering als nationale feestdag. In Utrecht maken we jaarlijks ruimte voor herdenking en viering.

Gemeenteambtenaren krijgen standaard een vrije dag en de gemeente start een campagne om andere werkgevers ook aan te sporen hun werknemers op 1 juli vrij te geven.

3. Organisatoren van Ketikoti ontvangen structureel subsidie voor het organiseren van de herdenking op 30 juni en de viering op 1 juli. Het herdenken van het leed van de slavernij en het vieren van het einde ervan wordt zo duurzaam ingebed in de Utrechtse cultuur. Daarnaast verstrekt de gemeente subsidie om in elke wijk gedurende het hele jaar activiteiten te organiseren in verband met het koloniale verleden.

4. In Utrecht komt meer ruimte voor herdenking van het slavernijverleden in de Oost. Er wordt door een dekoloniale onafhankelijke commissie uit de Indonesische en Melanesische diaspora verkend of er behoefte is aan specifieke herdenking en een bijbehorend monument.

5. De gemeente stelt haar vastgoed, zoals buurthuizen, beschikbaar voor safe spaces speciaal voor mensen van kleur, waar zij in veiligheid samen kunnen komen.

6. Koloniale straatnamen, zoals bijvoorbeeld de J.P. Coenstraat en Van Heutszstraat, worden vervangen door straatnamen van personen die een moedige strijd hebben gevoerd tegen onderdrukking en koloniale uitbuiting.

7. Er komt subsidie beschikbaar voor gastlessen op scholen over het slavernijverleden en er wordt budget beschikbaar gemaakt voor dekoloniale projecten, tentoonstellingen en lezingen bij culturele instellingen en bibliotheken.

8. Zionisme is koloniaal gedachtegoed en heeft geleid tot de ontmenselijking van en genocide op het Palestijnse volk. Elke vorm van steun aan genocidestaat 'Israël' stopt. De gemeente past boycots, desinvesteringen en sancties (BDS) toe tegen genocidestaat 'Israël' in elke sector.

9. De gemeente erkent dat Nederland en lokale overheden, direct en indirect, hebben bijgedragen aan het in stand houden van het koloniale project Israël dat heeft geleid tot de verdrijving, onderdrukking en genocide van het Palestijnse volk. Deze historische en politieke betrokkenheid schept een extra verantwoordelijkheid voor Utrecht om actief op te komen voor rechtvaardigheid en om de Palestijnse gemeenschap te ondersteunen. Het subsidiëren van de Nakba-herdenking is daarin een noodzakelijke stap.

A2.**Racisme is geen bijzaak voor de gemeente.**

1. Utrecht geeft vervolg aan het onderzoek naar institutioneel racisme dat is uitgevoerd in 2022 en breidt dit uit naar alle niveaus van de gemeentelijke organisatie. Dit onderzoek wordt periodiek herhaald om de effectiviteit van ingevoerde antiracistische beleidsmaatregelen te testen en aan te scherpen.

2. De aanpak van racisme in alle onderdelen van de gemeente wordt topprioriteit. Er wordt een werkgroep of commissie Gelijkwaardigheid ingesteld, die zich actief bezighoudt met de bestrijding van racisme en ongelijkheid. De werkgroep of commissie bestaat uit maatschappelijke organisaties, raadsleden en inwoners die discriminatie en uitsluiting ervaren. Antidiscriminatie moet structureel en integraal worden behandeld. Daarom wordt deze taak verdeeld onder alle wethouders en leggen zij hierover verantwoording af.

3. Alle Utrechtse gemeentelijke instanties zijn in 2030 een afspiegeling van de diversiteit van de lokale bevolking. Om het gebrek aan representatie tegen te gaan wordt er gebruikgemaakt van quota. Gemeenteambtenaren die discrimineren worden ontslagen en mogen niet langer in gemeentelijke posities werken.

4. Mensen die de Nederlandse taal niet spreken, worden beschermd tegen uitsluiting door de gemeente. Dit wordt bijvoorbeeld gedaan door het recht op een tolk toe te kennen bij gesprekken met de gemeente.

5. Bedrijven die zich schuldig maken aan discriminatie, waaronder stage- en arbeidsdiscriminatie, krijgen één waarschuwing. Bij geconstateerde herhaling wordt dit geregistreerd door de gemeente. Hoewel directe boetes voor arbeidsdiscriminatie landelijk zijn geregeld, gebruikt Utrecht alle beschikbare lokale bevoegdheden zoals het koppelen van subsidie, gemeentelijke opdrachten en samenwerkingsverbanden aan streng antidiscriminatiebeleid en het intrekken van vergunningen bij structurele misstanden. Discriminatie betekent geen zaken doen met Utrecht.

6. De gemeente onderzoekt actief of er wordt gediscrimineerd in de stad. Zo worden periodiek mystery guests ingezet om discriminatie op te sporen bij, onder andere, het zoeken naar een stage, huis of baan en in de horeca en het uitgaansleven.

7. Roma, Sinti en woonwagenbewoners maken onvoorwaardelijk deel uit van de stad. In overeenstemming met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens beschermt Utrecht actief de cultuur en levensstijl van de Roma, Sinti en woonwagenbewoners. Daarnaast investeert de stad in het behouden en stimuleren van hun culturen.

8. De gemeente zal niet meewerken aan geheime of stigmatiserende onderzoeken naar moskeeën of islamitische organisaties. Onderzoek en beleid moeten altijd transparant zijn en gebaseerd op gelijkwaardige behandeling van alle religieuze gemeenschappen.

9. De gemeente zet zich actief in om te voorkomen dat moskeeën en moslims te maken krijgen met onterechte verdachtmakingen of uitsluiting door banken op grond van vermeende banden met terreurorganisaties. Samen met banken en het Rijk werkt de gemeente aan eerlijke en transparante financiële behandeling voor iedereen.

10. De gemeente stelt structureel middelen beschikbaar voor de organisatie en ondersteuning van activiteiten op 15 maart: de Dag tegen Moslimhaat en op 21 maart: de Internationale Dag tegen Racisme en Discriminatie.

11. De gemeente erkent en viert de culturele, religieuze en historische diversiteit van de stad door aandacht te besteden aan feest- en herdenkingsdagen zoals de Eid-feesten, Yom Kippur, de Nakba-herdenking en de Trans Remembrance Day, en moedigt inclusieve vieringen aan binnen gemeentelijke instellingen.

12. De gemeente maakt het kosteloos mogelijk om een naamswijziging op officiële documenten te laten doen in het kader van dekolonisatie.

13. De gemeente voert een uniform en transparant beleid waarmee religieuze scholen, gebedshuizen en vormen van religieus onderwijs gelijk worden beschermd en behandeld.

14. Utrecht waarborgt het recht op zelfbeschikking en religieuze vrijheid, en verzet zich tegen marginalisering van vrouwen die gezichtsbedekkende kleding dragen. De gemeente zal daarom weigeren het landelijke boerkaverbod te handhaven.

A3.**Aanpak van racisme en discriminatie.**

1. Etnisch profileren is onacceptabel en moet volledig worden uitgebannen bij de Utrechtse politie en boa's. De gemeente spant zich met behulp van Controle Alt Delete in om een effectieve aanpak te ontwikkelen. Ook pleit de gemeente in de veiligheidsdriehoek voor de invoering van stopformulieren om racisme bij de politie.

2. Er komt meer aandacht voor de aanpak van racistische terreur. De betrokken buurt en gemeenschappen krijgen meer directe inspraak in de aanpak. Racistische aanvallen, waaronder aanvallen op synagogen en moskeeën, worden bestreden middels preventieve maatregelen en initiatieven.

3. Aangiftes en meldingen over racistisch geweld worden serieus opgepakt. De werkgroep of commissie van Gelijkwaardigheid zoekt naar een passende manier om slachtoffers hulp te bieden en kijkt samen met hen naar oplossingen. Een veilige samenleving voor iedereen wordt topprioriteit.

4. De gemeente financiert een communicatiecampagne voor het antidiscriminatiebureau Art.1 Midden Nederland. Op die manier zijn inwoners beter geïnformeerd over waar zij terecht kunnen om discriminatie te melden.

5. Blackfacing, zoals zwarte piet, wordt via de Algemene Plaatselijke Verordening verboden in de openbare ruimte.

6. Antizionisme staat niet gelijk aan antisemitisme. Antizionisme biedt tegenstand aan het koloniale project dat heeft geleid tot de onderdrukking van en genocide op het Palestijnse volk. De gemeente werkt niet samen met organisaties zoals CIDI die antizionisme gelijkstellen aan antisemitisme of politieke agenda's boven antidiscriminatie zetten. Jodenhaat, ofwel antisemitisme moet in alle vormen worden bestreden.

7. Er komen gemeentelijke programma's om antisemitisme, anti-zwart racisme, anti-Aziatisch racisme, LHBTQIA+-haat, antiziganisme en moslimhaat aan te pakken. Een onafhankelijk meldpunt is hier onderdeel van. De programma's worden vanaf de basisschool onder de aandacht gebracht.

8. Meldingen van alle vormen van racisme en discriminatie worden voortaan besproken in de veiligheidsdriehoek.

9. Er wordt een onafhankelijk meldpunt voor geweld en intimidatie tegen queer en trans mensen ingericht, zonder identificatieplicht. Een voorbeeld hiervan is RITA in Amsterdam.

B. Rondkomen en werk.

B. Rondkomen en werk.

BIJ1 staat voor een economie die werkt voor iedereen. Een goed leven voor iedereen moet normaal zijn. Dat betekent dat iedereen voorzien is van zekerheden als een eerlijk inkomen, een dak boven je hoofd, goede en betaalbare boodschappen, energie, zorg, onderwijs, kinderopvang en openbaar vervoer.

In de huidige economie verkopen we onze arbeidskracht als product aan rijke bedrijfseigenaren. Om hun winsten te maximaliseren zullen bedrijfseigenaren altijd streven naar zo goedkoop mogelijke arbeid. Daarmee staat werk onder het kapitalisme gelijk aan uitbuiting.

Onze ideale economie is socialistisch: een economie die de rechten en gezondheid van mensen, dieren en de natuur altijd voorop stelt. Ons huidige kapitalistische systeem is niet vol te houden. Voor een houdbare economie moeten we af van het systeem waarin een kleine groep superrijken, aandeelhouders en grote bedrijven onze democratie beperkt en mensen wereldwijd uitbuit. Er is meer dan genoeg voor iedereen.

Het leven zou geen strijd moeten zijn om te overleven. Daarom dichten we de grote kloof tussen arm en rijk. Jouw postcode en inkomen mogen niet meer bepalen hoeveel gezonde levensjaren je hebt en hoe lang je leeft. BIJ1 gelooft in een wereld waarin je waarde als mens niet afhangt van of je werkt en hoe productief je bent binnen het kapitalistische systeem. Ook mantelzorg, vrijwilligerswerk, het werk van thuisblijvende ouders en andere vormen van onbetaalde arbeid zijn van onschatbare waarde voor onze maatschappij en willen we belonen. Onze economie zou niet kunnen draaien zonder dit werk. Het is tijd dat we niet langer onderscheid maken tussen welk werk we wel en niet waarderen en belonen.

B1.**Zeggenschap op de werkvloer en op arbeidsvoorwaarden.**

De economie moet zo ingericht zijn dat iedereen in zijn basisbehoeften kan voorzien. Ook moet het vanzelfsprekend zijn dat mensen zeggenschap hebben over hun werk.

1. Werknemers krijgen meer zeggenschap over hun werk, doordat bedrijven democratischer worden bestuurd.

2. Gemeentelijke diensten of volle eigendom deelnemingen worden niet geprivatiseerd. Waar nodig wordt bij wanbeleid de gehele directie vervangen.

3. Inwoners bepalen nieuwe wetten en regels van de overheid actief mee, met lokale gespreksrondes en inspraaksessies, bijvoorbeeld via een burgerberaad. Vooral bij grote politieke vraagstukken krijgt deze raadpleging een centrale rol.

B2.**Sociale voorzieningen - niet overleven maar leven.**

Armoede is vaak onzichtbaar, maar ook in Utrecht komt het voor. 15% van de Utrechtse huishoudens leeft onder de armoedegrens. Utrecht BIJ1 pleit voor de volgende maatregelen voor deze groep:

1. Iedereen heeft recht op een goed leven. Daarom zal de gemeente mensen met een uitkering volledig gelijkwaardig en met respect behandelen. Mensen in de bijstand hoeven niet meer bang te zijn voor sancties of andere bestraffende maatregelen, bijvoorbeeld wanneer zij van familie of vrienden boodschappen of een kleine financiële bijdrage ontvangen. Er moet net als bij de Wajong een onbeperkte mogelijkheid zijn om giften te ontvangen, vermogen te hebben en geen partnertoets.

2. In het garanderen van bestaanszekerheid wordt gekeken naar persoonlijke situaties van mensen. Zij moeten zich niet aanpassen aan de standaarden van de gemeente, maar de gemeente biedt oplossingen die zijn afgestemd op hun unieke situatie.

3. De U-pas is beschikbaar voor iedereen die in Utrecht staat ingeschreven en andere Utrechters die minder dan modaal inkomen verdienen. De U-pas zou daarom ook beschikbaar moeten zijn voor ongedocumenteerde mensen en dak- of thuislozen.

4. Utrecht is een solidaire gemeente, dus wie het meest heeft draagt het meeste bij. Dat geldt ook voor het heffen van lokale belastingen.

5. We gaan belastingen verhogen op vastgoed. Het instrument hiervoor is de zogenaamde Onroerende zaakbelasting (OZB), dit zijn belastingen die eigenaren betalen over de waarde van hun vastgoed (WOZ). We stellen een progressieve belasting in waarbij geldt: hoe hoger de WOZ-waarde van het vastgoed hoe hoger het percentage OZB is dat geheven wordt.

6. De gemeente ondersteunt bestaande initiatieven die via netwerken in contact staan met mensen in de wijk. De gemeente biedt werkruimtes en financiële middelen. Dit zal via buurtteams gerealiseerd worden.

7. Lidmaatschappen voor de Utrechtse bibliotheken worden voor iedereen gratis.

8. De gemeente versoepelt en verduidelijkt de voorwaarden om in aanmerking te komen voor kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Indien nodig biedt de gemeente administratieve ondersteuning aan mensen die hiervoor in aanmerking komen.

B3.**Toegankelijke arbeidsmarkt, en radicaal eerlijke uitkeringen en pensioenen.****INCLUSIVITEIT EN TOEGANKELIJKHEID**

1. Kinderopvang wordt gratis voor alle ouders die in de gemeente wonen.
2. Het faciliteren van kolfruimtes en ruimtes om te bidden op de werkvloer wordt in de gemeente sterk gestimuleerd.
3. Bij de gemeente en de semi-overheid wordt de mogelijkheid tot transitieverlof voor transpersonen en menstruatieverlof ingesteld. Het transitieverlof hoeft niet in een keer opgenomen te worden. De gemeente bepleit deze vormen van verlof bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en stimuleert het in het lokale bedrijfsleven.
4. Werkplekken bij de gemeente en haar partners zullen voldoen aan toegankelijkheidseisen. Thuiswerken wordt gefaciliteerd en aangeboden. Eventuele kosten worden vergoed.
5. Mensen met een (onzichtbare) beperking krijgen bij de lokale overheid evenveel betaald als mensen zonder beperking met dezelfde functie. Het wel of niet hebben van een (onzichtbare) beperking mag geen invloed hebben op de betaling voor hetzelfde werk.

6. De gemeente zet in op volledige naleving van het VN-verdrag Handicap waardoor toegankelijkheid een topprioriteit is, voor mensen met zowel zichtbare als onzichtbare beperkingen.

7. BIJ1 vindt dat mensen niet kosten wat het kost aan het werk moeten worden gezet, maar dat samen met hen gekeken moet worden naar passend werk. Het welzijn van mensen wordt op die manier vergroot. De gemeente is verantwoordelijk voor persoonlijke begeleiding naar passend werk.

DISCRIMINATIE EN DIVERSITEIT

1. De gemeente houdt bedrijven en organisaties die zich schuldig maken aan discriminatie verantwoordelijk. Bij vermoedens van arbeidsmarktdiscriminatie en bij overtredingen van het arbeidsrecht licht de gemeente de Nederlandse Arbeidsinspectie in. Als dat geen effect heeft, neemt de gemeente maatregelen zoals het stopzetten van subsidies en samenwerkingsverbanden.

2. De gemeente faciliteert een test met een onafhankelijk waarderingssysteem waarin diversiteit in bedrijven en organisaties wordt beoordeeld. De resultaten hiervan worden, onder andere, op de website van de gemeente gepubliceerd. Uiteraard wordt de (semi-)overheid als organisatie ook beoordeeld.

3. Ongedocumenteerde mensen die te maken krijgen met geweld, dwang of andere misstanden op het werk moeten dit kunnen melden bij de ondernemingsraad, de HR-manager of bij de Nederlandse Arbeidsinspectie. Ze mogen hierdoor geen risico lopen op uitzetting. De gemeente zorgt ervoor dat dergelijke zaken serieus worden genomen, dat ze worden onderzocht en dat er sancties worden opgelegd wanneer onveilige situaties worden vastgesteld.

4. De gemeente zorgt voor toegankelijke en beschikbare informatie over de rechten van arbeidsmigranten en let intern scherp op een correcte uitvoering hiervan. Bedrijven die arbeidsrechten schenden, worden aangesproken en bestraft.

5. De gemeente biedt begeleiding aan queer en trans jongeren die door afwijzing thuis in armoede of dakloosheid dreigen te raken.

6. De gemeente Utrecht heeft een zero tolerance-beleid wat betreft discriminatie, racisme en (seksueel) grensoverschrijdend gedrag op de werkvloer, zowel voor mensen die voor de gemeente werken als andere werkenden in Utrecht. De gemeente stelt daarom subsidies beschikbaar voor trainingen voor sociale veiligheid en inclusie op de werkvloer.

EINDE AAN DE SCHULDENECONOMIE

1. Er wordt een eind gemaakt aan de schulden economie. Het geld dat daarin omgaat wordt gebruikt om mensen daadwerkelijk te helpen. Er wordt niet samengewerkt met commerciële incassobureaus, maar enkel met organisaties zonder winstoogmerk.

2. Er komt een centraal meldpunt waar inwoners van Utrecht kunnen aangeven dat zij hulp nodig hebben met de aanpak van hun schulden. De gemeente biedt maatwerk voor de situatie van de hulpzoekende en maakt duidelijk hoe gemeentelijke regelingen oplossingen kunnen bieden. Het centrale meldpunt is van belang, omdat het zicht geeft op herhaaldelijke onrechtvaardigheid rondom schulden. Zo kan eerder gehandeld worden om wantoestanden, zoals bij het toeslagenschandaal, te voorkomen.

3. De gemeente neemt schulden vaker over, zodat er maar één schuldeiser is en schulden niet oplopen. Ook saneert de gemeente vaker schulden, zodat mensen een nieuwe start kunnen maken. Er komt een laagdrempelig schuldenloket. Hier onderhandelt de gemeente zelf met de schuldeisers vanuit het belang van de schuldenaar. Informatie hierover is laagdrempelig, toegankelijk en breed verkrijgbaar (in bijvoorbeeld gemeentepanden, bibliotheken of buurthuizen).

4. Het voorkomen van schulden wordt op buurtniveau gestimuleerd. Buurtteams weten wat er speelt in een wijk. Door jongeren te informeren over schulden en door te investeren in algemeen welzijn en sociaal werk in de wijk, zetten de teams zich in om schulden te voorkomen en onder de aandacht te brengen.

5. De gedeelde verantwoordelijkheid van schuldeisers voor schulden wordt wettelijk vastgelegd. Hierdoor dwingt de gemeente schuldeisers tot het stoppen van het heffen van rentes en het verkopen van schulden op afbetaling als winstmodel. Kwijtschelden van schulden wordt gestimuleerd.

6. De gemeente wil dat gokken niet gepromoot wordt. Daarom komt er een verbod op gokreclames in de openbare ruimte.

B4.**Een economie waarin we radicaal eerlijk delen en iedereen kan rondkomen.****WERK EN INKOMEN**

1. De gemeente maakt voor 2027 een einde aan loon- en inkomensongelijkheid tussen mensen met verschillende genderidentiteiten en culturele en migratieachtergronden. De gemeente stimuleert bedrijven waarmee ze samenwerkt om deze ongelijkheid ook te bestrijden. Vakbonden worden gesteund in hun strijd met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten door binnen deze vereniging te lobbyen.

2. De gemeente steunt, waar mogelijk, de strijd van vakbonden voor betere beloning van ondergewaardeerd werk in de (semi-)publieke sector, zoals in de zorg, het onderwijs en het openbaar vervoer. Dit vertaalt zich niet alleen in gepast loon, maar ook in fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden. Op die manier wordt de waardering voor deze werknemers getoond door middel van daden en niet enkel door woorden of applaus. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door een eerlijke beloning en goede arbeidsvoorwaarden aan de eigen medewerkers te geven.

3. De gemeente zet in op vaste dienstverbanden binnen de gemeentelijke organisatie. Mensen die werken via uitzendbureaus of die flexwerken voor een opdrachtgever krijgen de kans om direct in dienst te treden bij de opdrachtgever. Voor uitzendbureaus is het niet toegestaan om contractueel een specifieke termijn of een minimum aantal uren op te geven voordat een werknemer kan overstappen naar een opdrachtgever. De gemeente neemt hierin het voortouw en zorgt ervoor dat dergelijke termijnen en uren geschrapt worden uit de contracten van alle bedrijven waarmee ze samenwerkt of waaraan ze opdrachten uitbesteedt.

4. De gemeente helpt zorginstanties, onderwijsinstellingen en het openbaar vervoer om goede arbeidsvoorwaarden op te stellen. Hierdoor kunnen meer vaste dienstverbanden en een betere inkomenszekerheid worden gegarandeerd.

5. De gemeente zet zinvol onbetaald werk, indien mogelijk en gewenst door de vrijwilliger, om in betaalde arbeidsplaatsen bij de gemeente.

6. Bij stages hoort het leren centraal te staan. Stagiairs zijn geen (goedkope) arbeidskrachten. Er komt altijd een eerlijke vergoeding voor stages bij de gemeente. De gemeente stimuleert dit ook bij andere bedrijven waar zij invloed op kan uitoefenen. Bij stageverplichtingen wordt waar nodig en wenselijk gewerkt met toewijzingen, het bemachtigen van een stageplek mag niet geheel afhankelijk zijn van het sollicitatieproces.

7. De gemeente bestrijdt constructies waardoor bedrijven werknemers minder loon kunnen betalen, zoals werkervaringsplaatsen.

8. De gemeente zal niet handhaven op de kostendelersnorm.

9. Vrijwilligerswerk is ook werk en wordt zo erkend. Daarbij hoort ook een eerlijk loon.

10. De gemeente zorgt ervoor dat de wachttijden voor het verstrekken van een bijstandsuitkering stevig worden verkort.

11. De gemeente stopt met het vragen van een tegenprestatie van mensen die in de bijstand zitten. Als zij werkzaamheden verrichten verdienen zij daarvoor een eerlijk loon.

12. De gemeente zet in op 'Sociale Ontwikkelorganisaties'. Zo worden mensen met een beperking geholpen aan duurzaam, passend werk met begeleiding en met fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden. Deze organisaties bieden beschut werk, begeleiding naar werk op de reguliere arbeidsmarkt en andere vormen van begeleid werk. Dit moeten organisaties zijn die zich aan de winstwerking van de markt onttrekken en waar geen andere commerciële belangen spelen.

13. Mensen die arbeidsongeschikt zijn en onterecht in de bijstand zijn geplaatst, worden door de gemeente beter begeleid. Hun behoeften en wensen staan daarbij centraal.

14. Dwangarbeid en onbetaald werk dat betaald werk verdringt worden niet meer uitgevoerd. Alle contacten met bedrijven en organisaties die dit faciliteren worden verbroken. Excuses en financiële schadevergoedingen worden aangeboden aan mensen die hebben geleden onder deze wanpraktijken.

15. De gemeente verbindt sociale voorwaarden aan aanbestedingen en subsidies. Organisaties die gemeentelijke opdrachten uitvoeren, worden verplicht hun werknemers een minimumloon van 19 euro per uur te betalen, ook jongeren. Zo stimuleert de gemeente fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden en voorkomt zij loonongelijkheid.

16. De gemeente is voorzichtig met het aantrekken van toerisme, de stad moet namelijk betaalbaar en prettig blijven voor Utrechters. Toeristen dragen bij aan alles wat Utrecht te bieden heeft middels toeristenbelasting.

SEKSWERK IS WERK

Werkplekken voor sekswerkers worden in Utrecht steeds schaarser. Met het sluiten van het Zandpad in 2013 en de tippelzone in 2021, zijn er in de stad bijna geen werkplekken beschikbaar. De weinige werkplekken die er zijn, bevinden zich achter gesloten deuren en veiligheid is dus niet altijd gegarandeerd. Sekswerk hoort thuis in de stad, en dit mag ook zichtbaar zijn, bijvoorbeeld in de vorm van raamsekswerk en een tippelzone. Bovendien hebben sekswerkers recht op goede arbeidsrechten en een veilige werkplek, liefst in nabijheid van andere sekswerkers.

1. Sekswerkers krijgen meer zeggenschap in het gemeentelijk beleid over sekswerk middels de hiervoor ingestelde klankbordgroep. Ook krijgen zij een mandaat om mee te beslissen over het sekswerkbeleid.
2. De gemeente brengt met grote prioriteit een tippelzone terug in Utrecht zodat ook laagdrempelige vormen van sekswerk mogelijk zijn in de stad.
3. De gemeente Utrecht heeft de verantwoordelijkheid op verschillende soorten sekswerkplekken te faciliteren in de stad, aansluitend bij de uiteenlopende behoeftes van de sekswerkgemeenschap. Dus ook sekswerkplekken die laagdrempelig zijn en waar zij zonder vergunning kunnen werken. Sekswerkbeleid dat alleen werkt voor een deel van de sekswerkers is falend beleid.
4. De gemeente garandeert dat de arbeidsrechten van sekswerkers gelijk zijn aan die van andere zelfstandigen en werknemers, en pleit bij de landelijke overheid voor betere arbeidsrechten en decriminalisering van sekswerk.
5. Sekswerkers die vanuit huis werken mogen met meerdere sekswerkers op één adres werken. Dit bevordert hun veiligheid en de collegialiteit onderling.
6. Sekswerkers worden nooit verplicht om bijzondere persoonlijke informatie te delen of om zich te laten registreren. Indien de voorgestelde Wet regulering sekswerk wordt aangenomen gaat de gemeente deze niet handhaven. De gemeente vergemakkelijkt ook het vergunningstelsel voor exploitanten.
7. De gemeente gaat gemeentelijk vastgoed beschikbaar stellen als sekswerklocatie waar sekswerkers tegen goedkoop tarief een werkplek kunnen huren voor een (dag)deel waar zij kunnen werken met gedeelde voorzieningen en in nabijheid van collega's. Wanneer sekswerkers de wens hebben om de locatie zelfstandig te exploiteren in de vorm van een coöperatief, dan ondersteunt de gemeente hen hierbij.
8. Sekswerkers kunnen aanspraak maken op goede zorg en ondersteuning en ze worden beschermd tegen uitbuiting en onveiligheid.
9. We hanteren in Utrecht dezelfde leeftijdsgrens voor sekswerk als landelijk, namelijk 18 jaar in plaats van 21 jaar. Zo zorgen we voor duidelijke en consistente regels en voorkomen we onnodige uitsluiting.

C.

Wonen: van
markt naar
volks-
huisvesting.

C. Wonen: van markt naar volkshuisvesting.

Iedereen heeft recht op betaalbare en fatsoenlijke huisvesting. Een dak boven je hoofd is een basisrecht en een voorwaarde voor een veilig en gezond bestaan. De wooncrisis loopt volledig uit de hand, doordat winstbelang boven woonrecht wordt gesteld. Opportunistische beleggers, huisjesmelkers en het gentrificatiebeleid van de gemeente drijven steeds meer mensen de stad uit. Mensen die een woning willen stuiten op lange wachtlijsten voor sociale huurwoningen, torenhoge huurprijzen op de 'vrije markt' en investeerders die de koop prijs van betaalbare woningen opdrijven.

In Utrecht zijn er verschillende bewonersinitiatieven waarbij mensen moedig protesteren tegen het rampzalige woonbeleid. Voorbeelden zijn bewoners van de Croeselaan, Ravellaan en Zonstraat die protesteren tegen de herontwikkelingsplannen van projectontwikkelaars en de gemeente. BIJ1 is uiteraard een bondgenoot in deze strijd, want alleen mét de inwoners van de stad kunnen we de sociale cohesie en de solidariteit behouden.

Een eerste stap in het oplossen van de wooncrisis is het reguleren van de woningmarkt. BIJ1 richt zich hierbij in de eerste plaats op de sociale huursector. Het vergroten van het aanbod van sociale huurwoningen is noodzakelijk om de stad weer bewoonbaar te maken voor alle Utrechters. Juist ook voor mensen die dak- of thuisloos zijn.

BIJ1 stelt de volgende oplossingen voor om te zorgen dat iedereen prettig, betaalbaar en veilig kan wonen:

C1.**Wonen is een basisrecht.**

1. Een nog op te richten Gemeentelijk Bouwbedrijf gaat woningen bouwen voor mensen, niet voor winst. Hiermee zetten wij projectontwikkelaars buitenspel, die weigeren betaalbaar te bouwen.

2. We zetten in op 100% betaalbare nieuwbouw, waarbij sociale huren de norm zijn. Er gelden geen inkomensgrenzen, zodat iedereen toegang heeft tot betaalbare woningen. Binnen dit aanbod zorgen we voor een variatie in huurprijzen, zodat niet alle woningen tegen de maximale sociale huurprijs worden verhuurd. Zo creëren we voldoende betaalbare huisvesting voor starters, studenten en jongeren.

3. Middenhuur wordt gelijkgesteld aan sociale huur en we verlagen de maximale huurprijzen naar hetzelfde niveau.

4. Het percentage sociale huurwoningen dat beschikbaar wordt gesteld voor kwetsbare groepen wordt afhankelijk van de samenstelling van de wijk. Dit is minimaal 30% en meer in wijken waar in verhouding weinig sociale huurwoningen zijn.

5. We willen dat de gemeente weer meer grond in de stad in eigen handen krijgt. Daarom stoppen we met de verkoop van gemeentegrond en gaan we actief private grond verwerven. Waar nodig, onteigenen we.

6. De gemeente gaat de verkoop van sociale huurwoningen door woningcorporaties tegen. Dit wordt onder andere gedaan door het rekken van de uitponddtermijn. Ook wordt er geïnvesteerd in de handhaving, via onder andere een meldpunt, actieve controle van het woningenbestand, en boetes ten minste gelijk aan de verkoopprijs.

7. Mensen met een urgentiestatus mogen een sociale huurwoning weigeren, bijvoorbeeld vanwege een ontoegankelijke omgeving of door maatschappelijke isolatie, zonder dat dit invloed heeft op iemands urgentiestatus.

8. De gemeente gaat eisen stellen aan verhuurders. De verhuurdersvergunning wordt zo snel mogelijk stadsbreed ingevoerd. Dit biedt de gemeente middelen om vooraf te toetsen of verhuurders eerlijke huurprijzen vragen en huurders goed behandelen en kan de gemeente - ook zonder klachten van individuele huurders - optreden tegen verhuurders wanneer die discrimineren, intimideren en de regels niet naleven.

10. Vakantieverbuur via platformen zoals Airbnb of Booking.com wordt actief tegengewerkt. Dit verschijnsel zorgt ervoor dat minder Utrechters een woning kunnen krijgen. Ook leidt het tot gentrificatie, omdat huizenprijzen stijgen in wijken waar veel platformverbuur is. Er wordt een meldpunt ingericht en extra belasting geheven op baten uit vakantieverbuur.

11. Binnen de gemeente Utrecht wordt het kraakverbod door de veiligheidsdriehoek niet gehanteerd. Ontruimingen worden niet toegepast. Eigenaren van panden worden geïnformeerd over mogelijke oplossingen, zoals een gebruiksovereenkomst tussen de eigenaar en krakers. Het doen van aangifte wordt daarnaast ontmoedigd. Wanneer eigenaren van huizen of gebouwen die gekraakt zijn, in hun juridische proces om de krakers uit het gebouw te kunnen zetten, vergunningen aanvragen wordt daarbij extra streng getoetst of de eigenaar de plannen voor eigen gebruik doorzet voordat de vergunning verleend wordt. Ook achteraf worden deze plannen gecontroleerd en volgen consequenties bij het niet nakomen van de plannen.

12. Bij het bestrijden van leegstand worden samenwerkingen met anti-kraakbedrijven zoals Ad-Hoc niet als oplossing gezien. Anti-kraakbedrijven profiteren ten koste van mensen in de woningcrisis en bieden bewoners geen huurbescherming.

13. Het Huurteam Utrecht – dat huurders helpt bij problemen met hun huurwoning of de verhuurder - wordt geherinstalleerd en uitgebreid. Met campagnes wordt aan meer bewoners bekendgemaakt dat het Huurteam hen kan helpen met problemen over huurwoningen en verhuurders. Zo kan het team proactief huurders ondersteunen.

14. De gemeente pakt racisme en discriminatie op de woningmarkt harder aan. Naast het inzetten van de verhuurdersvergunning hiervoor, wordt dit ook actief gehandhaafd door het inzetten van mystery guests. In deze aanpak richten we ons niet alleen op verhuurders maar ook op (mogelijk) discriminerende makelaars.

15. De gemeente spreekt onderwijsinstellingen aan op hun verantwoordelijkheid voor het huisvesten van internationale studenten. Het is onverantwoord om internationale studenten aan te trekken zonder hun huisvesting te kunnen bieden. Dit wordt jaarlijks in september getoetst via enquêtes onder internationale studenten. Bestuurders van onderwijsinstellingen kunnen hoofdelijk aansprakelijk gesteld worden en zijn verantwoordelijk voor het oplossen en herstellen van opgelopen schade.

16. Woningcorporaties worden verplicht om achterstallig onderhoud en schimmelwoningen zo snel mogelijk aan te pakken. Totdat dit verholpen wordt krijgen huurders huurkorting van de verhurende woningcorporaties. Medische kosten worden betaald door de verhurende woningcorporaties.

17. Bij herhaaldelijk achterstallig onderhoud legt de gemeente boetes op aan de verhuurder. De gemeente geeft subsidie aan een onafhankelijke nog op te richten huurdersvereniging die huurders uit alle wijken democratisch vertegenwoordigt.

18. De gemeente ondersteunt wooncoöperaties door hun voorrang te geven bij de koop of huur van gemeentelijke panden voor het creëren van een wooncoöperatie.

19. Huurders mogen geen slachtoffer zijn van verhuurders die zich niet aan de regels houden. In situaties waarin verhuurders onvergund verhuren of aan meer mensen verhuren dan wettelijk toegestaan, mogen huurders gratis in deze woningen blijven wonen totdat de verhuurder alternatieve, passende en legale huisvesting voor de huurders heeft geregeld.

NIEMAND OP STRAAT

1. De gemeente stopt per direct met het beboeten van mensen die noodgedwongen op straat slapen. Het bijbehorende Algemene Plaatselijke Verordening (APV) artikel hierover wordt geschrapt. Ook lobbyt de gemeente bij de Vereniging van Nederlandse Gemeente om dit voorstel ook uit hun plaatselijke verordeningen te schrappen.

2. Het is onacceptabel dat mensen op straat moeten leven omdat er geen woonplek of opvang voor hen is. De gemeente realiseert per direct voldoende gratis opvangplekken voor dak- en thuislozen. Dit geldt ook voor zelfredzame dak- en thuislozen. Hierbij is individuele privacy een topprioriteit. Bestaande projecten zoals 'Housing First', waarbij dak- en thuislozen intensief worden begeleid en worden voorzien van een woning, worden tot norm gemaakt en verder uitgebreid.

3. Maatschappelijke opvang wordt gratis voor de mensen die er gebruik van willen maken. Financiële drempels houden mensen buiten de opvang en vergroten dakloosheid. Utrecht zorgt dat hulp, veiligheid en onderdak volledig kosteloos zijn, zodat iedereen die in een kwetsbare situatie zit direct toegang krijgt tot passende ondersteuning.

4. Alle vormen van opvang zijn toegankelijk voor iedereen die daar gebruik van wil of moet maken, ongeacht paspoort, status of binding met Utrecht. Ongedocumenteerde mensen en arbeidsmigranten zijn daarmee dus ook welkom.

5. Wanneer mensen door omstandigheden hun Housing First-woning verliezen, mag de woning niet uit het traject verdwijnen. Housing First-woningen moeten altijd terugkeren in het project, zodat structurele ondersteuning en rechten van dakloze en thuisloze mensen gewaarborgd blijven.

6. De winteropvang wordt doorlopend, zodat mensen de hele winter lang opvang hebben, ook als de temperatuur boven de nul graden is. Door klimaatverandering zal het weer steeds extremer worden. Daarom introduceren we ook een extreemweeropvang zodat mensen tijdens stormen, extreme hitte, of ander noodweer ook ergens binnen terecht kunnen.

De zomeropvang wordt geopend wanneer de temperaturen langdurig boven de 27 graden of eenmalig boven de 35 °C uitkomen en is gratis, met voorzieningen zoals drinkwater, schaduw, verkoeling en sanitaire faciliteiten, zodat ook tijdens hittegolven en andere omstandigheden niemand onbeschermd op straat staat. Jaarlijks wordt er geëvalueerd of de (in winter én zomer) of de opvang voldoende is qua capaciteit en voorzieningen — en bij toename van hitte en koude periodes de middelen en capaciteit aan te passen.

7. De gemeente heeft afspraken met woningcorporaties over het beschikbaar stellen van sociale huurwoningen aan mensen die uitstromen uit opvanginstellingen of andere vormen van beschermd wonen. De gemeente ziet erop toe dat deze afspraken worden nageleefd.

8. Een betalingsachterstand mag niet als reden worden gebruikt om inwoners af te sluiten van elektriciteit, gas, water, internet of andere basisrechten. In dergelijke gevallen treedt de gemeente op als bemiddelaar tussen de bewoner en het toeleveringsbedrijf.

9. De gemeente respecteert het recht van Roma en Sinti om in woonwagens te wonen. Daarnaast wordt er actief en ruimhartig meegewerkt aan het creëren en faciliteren van woonlocaties voor hen. Er wordt meer woonruimte gereserveerd voor statushouders zodat mensen sneller kunnen doorstromen vanuit een AZC.

10. De gemeente zet zich in om het voor ongedocumenteerde mensen makkelijker te maken om een woning te huren.

11. Er wordt actief in kaart gebracht welke werkgevers de huisvesting van EU arbeidsmigranten koppelen aan de arbeid. De verplichting direct het huis te verlaten bij beëindiging van het arbeidscontract wordt verboden en er wordt hierop gehandhaafd. Er wordt hiervoor een meldpunt ingericht met mogelijkheid om van tolken gebruik te maken.

12. Er wordt meer ruimte beschikbaar gesteld voor mensen die mishandeld worden of in een andere levensbedreigende situatie zitten en met spoed een andere woning nodig hebben.

13. Er wordt meer ruimte beschikbaar gesteld voor mensen die mishandeld worden of in een andere levensbedreigende situatie zitten en met spoed een andere woning nodig hebben.

14. De gemeente ondersteunt initiatieven, zoals Kamers met Aandacht, die kwetsbare jongeren aan een woonruimte helpen en hen helpen zelfstandig te worden.

15. De gemeente biedt begeleiding aan queer jongeren die door afwijzing thuis in thuisloosheid dreigen te raken.

C2.**Goedkoop wonen wordt de norm.**

1. Om vastgoedbeleggers en huisjesmelkers de stad uit te jagen wordt de zelfbewoningsplicht uitgebreid naar alle koopwoningen in de stad.

2. We reguleren alle huur in Utrecht en schaffen de vrije huursector af. Hierdoor zijn huurders die geen aanspraak kunnen maken op sociale of middenhuurwoningen door dan wel hoge inkomens of lange wachtlijsten, niet meer overgeleverd aan de gruwelen van de vrije markt. Dit doen we door het uitbreiden van het puntensysteem en het invoeren van een maximale huurprijs voor alle woningen in Utrecht.

3. Bij het afgeven van bouwvergunningen door de gemeente worden toegankelijkheid en duurzaamheid bepalende factoren. Ook worden afspraken over de prijzen van (huur)huizen per vierkante meter duidelijk vastgelegd. Dit zorgt voor duidelijkheid en voorkomt onevenredige prijzen voor huizen, zoals op de Wilhelminawerf en de Merwedekanaalzone.

4. Het meldpunt Wet Goed Verhuurderschap werkt proactief om nog meer huurders te ondersteunen om hun huisbaas aansprakelijk te stellen voor achterstallig onderhoud, onveiligheid, intimidatie en andere misstanden.

5. De gemeente zegt geen huurcontracten meer op om te voorkomen dat huurders rechten en huurbescherming krijgen. In situaties als bij de Ravellaan, worden huurcontracten wel verlengd en accepteert de gemeente dat huurders dan rechten krijgen en dat hier in de toekomst kosten bij kunnen komen.

STOP DE GENTRIFICATIE

1. De gemeente voert actief degentrificatiebeleid uit. In plaats van dure woningen te bouwen in armere wijken, wordt de bouw van sociale huurwoningen in dure wijken gestimuleerd. Zo creëren we een eerlijke verdeling van het woningaanbod in Utrecht.

2. De gemeente gaat het huidige racistische en klassistische gentrificatiebeleid tegen. Woningen worden niet meer gesloopt zonder steun van een expliciete meerderheid (>70%) van de bewonerscommissie. Zo wordt voorkomen dat gemeenschappen onnodig worden verstoord.

3. We maken afspraken met woningcorporaties over het invoeren van huurkorting voor mensen die wonen in huizen met schimmelproblemen of achterstallig onderhoud. Zo stimuleren we corporaties om hun woningen goed te onderhouden en voorkomen we dat huizen zo ver aftakelen dat slopen de enige financieel haalbare oplossing is.

4. Renovaties, verduurzamingen of verbouwingen mogen niet leiden tot huurverhogingen. Mensen die er al woonden, mogen na de verbouwing van hun huurwoning altijd terug verhuizen voor dezelfde huurprijzen. We zorgen dat ook kleine ondernemers en lokale cultuur kunnen blijven. Huidige bewoners van sociale huur krijgen altijd uitgebreide democratische inspraak bij nieuwbouw en gebiedsontwikkeling. Bewonersorganisaties en huurdersverenigingen nemen we vanaf het begin mee in nieuwe plannen.

5. Er wordt geen onderscheid gemaakt bij het opknappen en onderhouden van wijken. Kwetsbare buurten hebben net zo veel recht op recreatie, bereikbaarheid en groen als duurdere wijken. Een gezonde woonomgeving is essentieel voor het welzijn in de buurt. Het opknappen van een wijk mag niet leiden tot huurstijgingen.

6. Bij de sloop van gebouwen wordt het recht op terugkeer van de oorspronkelijke bewoners altijd gewaarborgd. Tijdens de sloop wordt hun passende, tijdelijke woonruimte aangeboden in de buurt. De bewoners hebben het recht om terug te keren naar de nieuwe woningen zonder dat er sprake is van een huurstijging of heel veel kleinere woonruimtes.

7. Bij het verbouwen van (leegstaande) panden biedt de gemeente ruimte aan bewonersinitiatieven of innovatieve woonvormen.

8. De gemeente stimuleert lokale wooncorporaties om zich democratisch te organiseren. Bewoners krijgen hierdoor direct invloed op het beleid van de corporaties en meer zeggenschap over hun eigen woningen. Het bouwen en beheren van woningen wordt weer de kerntaak van de corporaties. Het maken van winst wordt tegengegaan.

9. Het personeelsbestand van woningcorporaties, inclusief het middenmanagement en managementteam, wordt een afspiegeling van de samenleving. De gemeente zorgt ervoor dat diversiteit en representatie een topprioriteit wordt binnen woningcorporaties.

C3.

Een toegankelijke, inclusieve, veilige en groene woonomgeving.

TOEGANKELIJK WONEN

1. De gemeente zet een fonds op voor het verduurzamen en het toegankelijk maken van woningen en zorgt ervoor dat zoveel mogelijk bestaande woningen geschikt worden gemaakt voor mensen met een beperking. Het VN-verdrag Handicap is hierin het uitgangspunt.
2. Alle nieuwbouwwoningen moeten zowel binnenshuis als buitenshuis toegankelijk zijn voor rolstoelgebruikers en bewoonbaar zijn voor mensen met een beperking.
3. Toegankelijke woningen worden beschikbaar voor alle mensen die vanwege hun beperking een toegankelijke woning nodig hebben. Er wordt geen minimumleeftijd voor bewoners gesteld.

RUIMTE IN DE STAD

1. Utrecht is en blijft een ‘open stad’ met voldoende ruimte voor culturele vrijplaatsen. Er blijft ruimte voor kunstenaars in lege bedrijfspanden, scholen, of andere woningen die niet geschikt zijn om te bewonen. Kunstprojecten in de publieke ruimte worden aangemoedigd en krijgen extra investering.

2. Buurten worden weer zelfvoorzienend. Er wordt gestreefd naar beschikbaarheid van speeltuinen, buurtwinkels, bibliotheken, buurthuizen, jeugdhonken, verenigings- en sportruimten, kinderspeelplaatsen en plekken waar ouderen kunnen samenkomen. Er worden meer ontmoetingsplaatsen voor ouderen en eenzame mensen gecreëerd. Buurten krijgen meer ruimte in het opzetten en onderhouden van deze voorzieningen. Dit stimuleert ook de sociale cohesie in de wijk.

3. Buurtbewoners worden actief betrokken bij de (her)inrichting van de openbare ruimte. De gemeente geeft hierbij prioriteit aan initiatieven die vanuit de buurt komen.

4. Culturele iconen van de stad worden behouden en worden meegenomen in nieuwe plannen voor gebiedsontwikkeling. Ook blijft er ruimte voor (ontwikkeling) van de nachtcultuur in de stad. Een voorbeeld van een cultureel icoon dat moet worden behouden is muzikaal centrum ‘dB’s’. De eigenaar van het gebouw waarin dB’s is gevestigd dient financiële en organisatorische zorg te dragen voor het behoud van het muzikale centrum. De gemeente ziet hierop toe.

5. Er komen meer mogelijkheden voor woongroepen, centraal wonen en andere niet-gebruikelijke woonvormen. Dit kan via zelfbeheer of via bestaande (democratische) woningcorporaties. Hierbij wordt in de gaten gehouden dat deze huizen niet misbruikt worden om de woningnood ondeugdelijk op te lossen. Ook mag dit geen negatief effect hebben op woonwagenbewoners.

6. De gemeente zorgt ervoor dat kwetsbare groepen mensen ook in een woonwijk kunnen wonen. De gemeente stimuleert initiatieven, zoals gemengd wonen, die dit samenwonen mogelijk maken juist ook in de wijken waar voornamelijk koophuizen staan.

7. Utrecht verbiedt het toepassen van vijandige architectuur die bedoeld is om dak- en thuisloze mensen uit de publieke ruimte te weren. Bij het ontwerpen van publieke ruimte worden bewoners, dak- en thuisloze mensen en andere gebruikers vanaf een vroeg stadium betrokken. De gemeente zorgt daarnaast voor actieve bewustwording rondom het begrip ‘vijandige architectuur’, inclusief de oorzaken en gevolgen ervan.

8. Er moeten meer veilige sekswerklocaties worden gemaakt, verdeeld over de gehele stad. Hiervoor gaat de gemeente in gesprek met bewoners en omwonenden.

9. De gemeente schaft lokale gebiedsverboden voor openbaar drugsgebruik af en opent meerdere gebruikersruimtes waar mensen veilig drugs kunnen gebruiken, toegankelijk voor iedereen.

10. De binnenstad kampt met toenemende leegstand. De gemeente moet kleine ondernemers ondersteunen om zich in de binnenstad te vestigen. Het is onacceptabel dat de gemeente vooral sympathiseert met vastgoedeigenaren en winst centraal stelt. Hierdoor staat de levendigheid van de binnenstad niet centraal, maar wordt geld boven mensen gesteld. Eigendom van winkelpanden door de gemeente wordt nagestreefd.

11. De gemeente realiseert een permanent, door de gemeenschap geleid Queer Community Huis als onderdeel van de vrije culturele ruimte in de stad.

WONEN & GROEN

1. In 2030 is 100% van alle koop- en huurwoningen hoogwaardig geïsoleerd. De gemeente schrijft daarvoor bindende doelen voor aan woningcorporaties en verhuurders. De gemeente garandeert dat mensen met lagere inkomens niet voor de kosten opdraaien.

2. In 2030 zijn alle huurwoningen gerenoveerd naar ten minste energielabel B. Huurders mogen niet voor de kosten van de renovaties opdraaien. Ook nieuwbouwwoningen hebben direct minimaal energielabel B. De gemeente legt hier nadruk op in haar klimaatbeleid.

3. Groene daken met zonnepanelen worden de norm voor alle nieuwbouw en reeds bestaande gebouwen. Zo wordt overtollig water opgevangen, wordt gezorgd voor verkoeling in de hitte, wordt de biodiversiteit vergroot en wordt duurzame energie opgewekt.

4. In 2030 zijn alle gebouwen, waarvan het mogelijk is, van het aardgas gehaald. Dit in tegenstelling tot het landelijk klimaatakkoord, waar dit pas in 2050 geldt. Zo lang kan er niet gewacht worden.

5. Woningen worden klimaatbestendig gebouwd, waarbij aandacht komt voor de toekomstige eisen aan het gebouw in een wereld die te maken heeft met klimaatverandering.

6. Met de groei van de stad moeten we de (gedeelde) ruimte goed met elkaar verdelen. Bij het bijbouwen van woningen wordt er daarom zoveel mogelijk rekening gehouden met bestaande groenstructuren. Wanneer dit niet mogelijk is wordt er extra groen aangelegd in dezelfde omgeving om dit te compenseren.

7. Om de groei verder op te vangen, breiden we de buitenranden van de stad uit door woningen te bouwen op plekken als Rijnenburg. Nieuwe woningen dienen volledige voorzieningen te hebben zoals OV-ontsluitingen, sport, cultuur en (publiek) groen.

8. De biodiversiteit in de stad wordt bevorderd, gewaarborgd en hersteld. Dit wordt bijvoorbeeld gedaan door groene verbindingen en het uitbreiden van de beplanting in bermen. Er wordt specifiek aandacht besteed aan een verscheidenheid van bomen, planten en dieren.

9. Groene gebieden in en rondom Utrecht zijn belangrijk voor het welzijn van de inwoners en de flora en fauna in die gebieden. Ze worden gekoesterd en waar mogelijk uitgebreid. De gemeente investeert in parken, natuurgebieden, gedeelde volkstuinten en dierenweiden. Het streven is dat elke inwoner binnen een kwartier lopen in een park kan zijn.

10. Openbare ruimtes worden zo ingericht dat deze op ieder tijdstip voor iedereen veilig zijn, bijvoorbeeld door het verbeteren van de verlichting.

11. In het kader van de aanpak van femicide zetten we in op het veiliger maken van de openbare ruimte door gerichte aanpassingen aan de stedelijke infrastructuur. De gemeente plaatst extra verlichting op locaties die door vrouwen als onveilig worden ervaren, evenals op belangrijke en drukgebruikte fietsroutes, zoals het Beatrixpark in Lunetten. Daarnaast richt de gemeente een werkgroep op die actief in gesprek gaat met vrouwen en andere betrokkenen om onveilige plekken in de stad systematisch in kaart te brengen en aan te pakken.

D.

**Echte vrede en
veiligheid:**

**koers naar
collectieve
bevrijding**

D. Echte vrede en veiligheid: koers naar collectieve bevrijding

BIJ1 streeft naar een samenleving die veilig is voor iedereen. Wij vinden dat we als samenleving een gezamenlijke plicht hebben om misdaad te voorkomen en om veiligheid te garanderen. Dit betekent dat we kansenongelijkheid moeten aanpakken. En dat, wanneer mensen de fout in gaan, we ze de mogelijkheid moeten bieden om hun fouten te herstellen. Menselijkheid is voor BIJ1 de sleutel tot de preventie en aanpak van misdaad.

Daarnaast willen we ook geweld en misdaad aanpakken waarvoor op dit moment te weinig verantwoording wordt afgelegd. Zoals het vernietigen van de natuur, het uitbuiten van werknemers, etnisch profileren en politiegeweld. We investeren in het uitbannen van ongelijke rechtspraak voor mensen met minder middelen, strijden voor een rechtvaardige samenleving, pakken gendergerelateerd geweld aan en maken korte metten met institutioneel racisme bij de politie.

Utrecht hoort een stad te zijn waar iedereen zichzelf kan zijn. Vrouwen, mensen van kleur, trans personen, homoseksuelen, mensen met zichtbare culturele en religieuze attributen zoals hijabs en keppeltjes en ieder ander moet zich veilig voelen in de gemeente.

D1.**Veiligheid in de gemeente****VEILIGE BUURTEN EN RECHTVAARDIGHEID**

1. Veiligheid begint in de buurt. De gemeente stimuleert wijkgerichte en groepsgerichte initiatieven, waarbij burgers instaan voor elkaars veiligheid. De gemeente zorgt hierbij voor middelen, zoals geld, ruimte en begeleiding.
2. De gemeente zorgt voor toegang tot juridische hulp bij ieder gemeentelijk loket in elke buurt. Deze hulp is gratis voor wie het niet kan betalen.

AANPAK DISCRIMINATIE

1. Voor alle vormen van discriminatie moet het mogelijk zijn om een laagdrempelige en anonieme melding te maken. Beledigingen op straat, discriminatie op school, werk of de woningmarkt moeten gemeld kunnen worden bij een bureau, zoals het Meldpunt Discriminatie.nl, dat onafhankelijk is van de politie. Er moet duidelijker worden wat de vervolgstappen zijn en deze vervolgstappen moeten aantoonbaar plaatsvinden en het effect moet worden geëvalueerd.

2. De gemeente handhaaft streng op de landelijke antidiscriminatiewetgeving. Mensen die in Utrecht discrimineren krijgen een 'Educatieve Maatregel Discriminatie'. Deze maatregel zorgt ervoor dat daders van racisme en discriminatie beter begrijpen wat hun gedrag voor gevolgen heeft, wat de onderliggende oorzaak is en waarom het onacceptabel is.

GENDERGERELATEERD GEWELD & VEILIGHEID LHBTQIA+

BIJ1 pakt gendergerelateerd geweld aan. Dit is geweld tegen een persoon op grond van geslacht, genderidentiteit, seksuele oriëntatie of genderexpressie.

1. De gemeente ontwikkelt een integrale aanpak tegen gendergerelateerd geweld en stelt daarin de verantwoordelijkheid van mannen centraal om patriarchaal geweld bij de wortel aan te pakken. Dit omdat 9 van de 10 plegers van seksueel of fysiek geweld man is.
2. De gemeente investeert structureel meer in de verschillende vrouwenopvangcentra in Utrecht en in de lokale hulpverlening voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld en zet zich actief in om de aangiftebereidheid van slachtoffers van gendergerelateerd geweld te verhogen.

3. De gemeente stimuleert initiatieven om de mate waarin vrouwen en LHBTQIA+ personen in staat zijn tot zelfverdediging te vergroten.
4. De gemeente draagt zorg voor een veilige plek voor de meest gemarginaliseerde mensen, zoals ongedocumenteerde LHBTQIA+ personen van kleur. Een door de gemeenschap zelf bestuurd semi-openbare plek heeft de voorkeur.
5. De gemeente regelt in samenwerking met organisaties zoals Trans United Europe en Stichting Colored Collective een aantal vaste, gereserveerde slaapplekken voor dakloze LHBTQIA+ personen
6. Pride staat symbool voor vrijheid, veiligheid en het vieren van diversiteit. De politie heeft historisch gezien een grote rol gespeeld in het onderdrukken van de LHBTQIA+ gemeenschap en tot vandaag blijven er structurele problemen bestaan. Een politieboot op Pride is in dat kader hypocriet en is een vorm van pinkwashing. De gemeente zal deze politieboot niet meer toestaan.
7. Pride is een protest. De reden dat we vandaag de dag Pride vieren is omdat een groep mensen tegen onderdrukking in opstand kwam. Daarom is het belangrijk ook op deze dag ruimte te geven aan protestacties in plaats van deze met repressie te beantwoorden.
8. De gemeente richt een laagdrempelig steunpunt in voor LHBTQIA+ jongeren die te maken krijgen met onveiligheid, thuis- of dakloosheid.

D2.**Internationaal gelijke rechten****INTERNATIONALE STANDAARDEN**

1. De gemeente zet zich, waar mogelijk, in om ervoor te zorgen dat Nederland niet langer geldt als belastingparadijs voor wapenproducenten en de industrie van militaire technologieën. Dit gebeurt onder andere door het tegengaan van de vestiging van wapenbedrijven in Utrecht, ongeacht of dit een brievenbus, een kantoor of een andere vorm van bedrijvigheid is.
2. De gemeente stopt alle banden met de staat Israël (financieel, sport, cultureel, onderwijs en leveranciers van producten en diensten).
3. De gemeente handhaaft streng op VN-lijsten, zoals Boycott, Divestment, Sanctions, en op lijsten waarop bedrijven aangemerkt staan als klimaatovertreeders. Bedrijven die zich in Utrecht willen vestigen worden gecontroleerd op klimaatverantwoordelijk en ethisch gedrag. Aan overtredingen worden consequenties verbonden waarmee herstel zo veel mogelijk (gefinancierd) door de overtreeders wordt bewerkstelligd.
4. De gemeente verleent geen diensten aan bedrijven die in strijd met de OESO-richtlijnen of UN Guiding Principles handelen. Het voldoen aan OESO-richtlijnen en de UN Guiding Principles wordt opgenomen als voorwaarde voor het gemeentelijke inkoopbeleid.
5. In het programma van eisen voor gemeentelijke aanbestedingen worden mensenrechten en duurzaamheid als bindende voorwaarden opgenomen.
6. De gemeente gaat geen internationale samenwerkingen aan met overheden of overheidsinstellingen van landen die, volgens internationaal recht, gebieden illegaal koloniseren en/of oorspronkelijke volkeren onderdrukken. Ook neemt de gemeente geen deel aan handelsmissies naar de desbetreffende landen.
7. De gemeente zet zich als mensenrechtenstad in om elke vorm van oorlogspropaganda uit de stad te weren, dit varieert van wapenbeurzen, tot reclame- en wervingscampagnes voor defensie. Op onderwijsinstellingen wordt actief gestreefd naar bewustwording van de mediarepresentatie van militaire stemmingmakerij.
8. Stop facilitering van wapenlobby en militaire industrie: Utrecht verleent geen gemeentelijke ondersteuning, ruimte of facilitering aan activiteiten die gelieerd zijn aan de wapenindustrie of defensielobby. We verbieden NIDV-bijeenkomsten, defensie-evenementen en militaire marktdagen op Utrechts grondgebied.

9. Verklaar Utrecht wapenhandelsvrij:

De gemeente werkt niet mee aan logistiek, infrastructuur of procedures die wapenhandel en -export ondersteunen en gaat geen partnerschappen aan met bedrijven of instellingen die betrokken zijn bij wapenproductie, -export, grensbewakingstechnologie of militaire surveillance.

10. Bevorder transparantie en democratische controle: de gemeente onderzoekt welke militaire, industriële en wapenlogistieke activiteiten plaatsvinden op Utrechts grondgebied, met bijzondere aandacht voor de Kromhoutkazerne. Ook komt er een openbare rapportage aan de gemeenteraad over defensiegerelateerde activiteiten in de stad.

E. Klimaat **klimaat- rechtvaardigheid nu.**

Klimaat: klimaatrechtvaardigheid nu.

Wie om zich heen kijkt in Utrecht, ziet al snel de gevolgen van de klimaatcrisis. Utrechters hebben de klimaatcrisis niet veroorzaakt: dat waren grote vervuilende bedrijven en overheden wereldwijd. Maar de impact van de klimaatcrisis is wel al te merken in Utrechtse achtertuinen, straten en pleinen.

We zien de volgelopen straten na wéér een stortbui. We voelen de steeds warmere zomers, waardoor we met airco's, ventilatoren en dichte gordijnen verkoeling moeten zoeken. We zien dode bomen die de lange periodes van droogte niet overleefden en komen langs gebouwen in de binnenstad die verzakken door de lage grondwaterstand en bodemdaling.

De gemeente Utrecht riep op 12 juli 2019 de klimaatcrisis uit. Dit bleek vooral een symbolische actie en heeft niet tot ander beleid geleid. Met symboolpolitiek los je geen problemen op. Als gemeente moeten we nu de daad bij het woord voegen en aan de slag met concrete, ambitieuze plannen.

BIJ1 Utrecht vindt dat de aanpak van de klimaatcrisis in onze stad in de kern radicaal en sociaal moet zijn. Het aanpakken van de klimaatcrisis mag nooit sociaaleconomische ongelijkheden in de hand werken. Daarom zetten we in op een Decolonial Green Deal. Dat betekent dat we kijken welke wijken het meest geraakt worden door het veranderende klimaat. Door de inwoners hier te helpen met praktisch beleid, zorgen we ervoor dat álle Utrechters de lasten van de klimaatcrisis gelijk dragen. Wel zo eerlijk.

Met een klimaatrechtvaardig beleid zorgen we ervoor dat de mensen die het minst hebben bijgedragen aan de klimaatcrisis, hier niet de grootste prijs voor moeten betalen. Onze visie: bedrijven die juist een heel grote uitstoot hebben, moeten de rekening op zich nemen.

Klimaatrechtvaardigheid nu!

KLIMAATCRISIS

1. De gemeente erkent dat de klimaatcrisis ook lokaal vergaande, negatieve gevolgen heeft en niet alleen 'een probleem van ver weg' is. Het uitroepen van een crisis vraagt om concrete en radicale actie die het probleem bij de wortel aanpakt. De gemeente zal deze actie ondernemen. Ook zal de gemeente greenwashing tegengaan.
2. De gemeente doet uitgebreid onderzoek naar de voorspelde en reeds bestaande gevolgen van de klimaatcrisis op lokaal niveau. Ze brengt in kaart welke impact de gevolgen kunnen hebben op verschillende delen van Utrecht. De gemeente werkt aan het toekomst- en klimaatbestendig maken van stadsdelen bij extreme weersomstandigheden, zoals extreme hitte of droogte, storm, zware regenval, bij overstromingen, enzovoorts. Hierbij wordt gekeken naar de effecten voor mens, dier én natuur.
3. Er komt een grootschalig onderzoek dat nieuw en bestaand beleid toetst op de impact voor klimaat, milieu, natuur en dier, en op duurzaamheid.
4. Waar mogelijk houdt de gemeente Utrecht gevestigde (internationale) bedrijven die klimaatschade en humanitaire rampen veroorzaken verantwoordelijk voor misdaden tegen mens en natuur.
5. De gemeente zet harder in op het opsporen van bedrijven die binnen Utrecht de milieuregels overtreden, zoals bedrijven die schadelijke stoffen dumpen. Bedrijven die in Utrecht gevestigd zijn, maar die buiten de gemeentegrenzen milieuregels overtreden, worden ook in Utrecht verantwoordelijk gehouden. De gemeente stelt samen met de provincie strengere regels op om overtreders aan te pakken.
6. Utrecht gaat meer samenwerken met andere gemeenten om kennis uit te wisselen over klimaatverandering. Dit doen we zowel op regionaal, nationaal als op internationaal niveau. Zo zorgen we ervoor dat *best practices* ook snel toegepast kunnen worden in onze gemeente.
7. Onder begeleiding van lokale klimaatexperts worden op buurtniveau met omwonenden en alle betrokkenen met regelmaat gesprekken en bijeenkomsten georganiseerd over de gevolgen en gewenste oplossingen voor de klimaatcrisis. De gemeente organiseert in buurten regelmatig gesprekken en bijeenkomsten over de gevolgen van én oplossing voor de klimaatcrisis. Dit doen ze onder begeleiding van lokale klimaatexperts, samen met inwoners, ondernemers en andere betrokkenen. Deze bijeenkomsten worden door de buurt gedragen en bestuurd, met financiële en materiële steun van de gemeente. Het doel: buurtbewoners betrekken bij het gemeentelijke klimaatbeleid en zo te garanderen dat dit beleid te allen tijde rechtvaardig blijft voor de inwoners.

ENERGIETRANSITIE

1. De kosten van de energietransitie worden betaald door de vervuilers.
2. Utrecht wordt een fossielvrije gemeente. Uiterlijk voor 2030 staat de lokale uitstoot van broeikasgassen op nul. Het openbaar vervoer in de gemeente moet dan ook volledig elektrisch zijn.
3. De gemeente stopt per direct met het verstrekken van subsidies aan de fossiele industrie en biomassacentrales.
4. Wanneer de klimaatdoelstellingen van de gemeente niet alleen door zonne-energie kunnen worden behaald, dient windenergie als aanvullende maatregel. Dit gebeurt eventueel in regionaal verband. Hierbij wordt extra rekening gehouden met de mogelijke belasting van windmolens op mens, dier en natuur. BIJ1 stimuleert hierbij zoveel mogelijk inspraak en initiatieven van omwonenden.
5. De gemeente zet een traject in gang om de energievoorziening te onteigenen en te vermaatschappelijken, zodat energie een collectief goed wordt in plaats van een bron van private winst.
6. Er worden lokale- en bewonerscoöperaties en publieke instellingen opgericht om samen energie-initiatieven op te zetten. Zo is onze energievoorziening niet langer afhankelijk van commerciële bedrijven wiens enige doel is een zo groot mogelijke winst te maken.
7. De gemeente stimuleert bedrijven om minder vervuilende energiebronnen te gebruiken. Ook gaan we in gesprek met bedrijven over hoe ze hun energieverbruik kunnen verminderen.
8. We stellen harde grenzen aan het energieverbruik van grootverbruikers zoals datacenters, logistieke luxeprojecten. Zo wordt schaarse energie eerlijk en duurzaam verdeeld.
9. De gemeente blijft zich actief inzetten om ook na 2027 middelen van het Rijk beschikbaar te maken voor het bestrijden van energiearmoede. Daarnaast werkt de gemeente nauw samen met inwoners met een laag inkomen om hen te ondersteunen bij het verlagen en betalen van hun energierekening, onder meer via gerichte voorlichting en hulp bij het aanvragen van regelingen.
10. De gemeente houdt hierbij nadrukkelijk rekening met de genderimpact van energiearmoede: bepaalde groepen, zoals alleenstaande vrouwen en alleenstaande moeders, lopen een groter risico op problematische energielasten. Beleidsmaatregelen worden daarom getoetst op deze ongelijk verdeelde impact en waar nodig aangepast om deze groepen beter te bereiken.

E2.**Natuur en vervoer****NATUUR EN WATER**

1. De gemeente erkent dat land en natuur geen privaat bezit zijn, maar een gemeenschappelijk goed.
2. De gemeente creëert meer ruimte voor natuur in de stad. Dit gebeurt onder andere door het aanpassen van het maaibeleid, waarbij groen zoveel mogelijk wordt behouden. Ook worden er kleine ecosystemen, zoals tiny forests, gecreëerd, wordt de ruimte rondom bomen groener en worden groene delen in straten uitgebreid.
3. BIJ1 wil het aantal bomen in de gemeente binnen afzienbare tijd fors uitbreiden. Het doel is om het huidige aantal bomen te verdubbelen en goed te onderhouden. Bij de uitbreiding is er een voorkeur voor een diversiteit aan lokale soorten bomen.
4. Het huidige beleid voor de waterafvoer en grondwaterstanden is niet klimaatbestendig en moet worden herzien. De behoefte van de natuur wordt hierin meegenomen.
5. Vergroening is belangrijk, maar het mag niet zo zijn dat inwoners hierdoor niet meer in hun eigen wijk kunnen blijven wonen. We willen vastleggen dat vergroeningsmaatregelen niet leiden tot het verdringen van de oorspronkelijke inwoners en hand-in-hand gaan met schadelijke gentrificatie.

EEN TOEGANKELIJKE EN BEREIKBARE STAD

BIJ1 vindt het belangrijk dat de openbare buitenruimte voor iedereen toegankelijk is en dat iedereen zich er veilig kan bewegen op elk moment van de dag. Voetgangers, rolstoelgebruikers en fietsers moeten een hoofdrol spelen in Utrecht. Het (klimaatneutrale) openbaar vervoer speelt een grote bijrol. Auto's en vrachtverkeer zijn figuranten. Het openbaar vervoer hoort gratis en goed toegankelijk te zijn, frequent te rijden en afgestemd te worden op de wensen van de gebruikers over routes en haltes. Voor een toegankelijk en goed bereikbaar Utrecht stelt BIJ1 de volgende punten voor.

OPENBAAR VERVOER

1. Het openbaar vervoer wordt zo ingericht dat het de gebruikers helpt zich makkelijk, veilig en efficiënt door de stad te kunnen bewegen.
2. Het openbaar vervoer is gratis, van goede kwaliteit, stipt en bij voorkeur in handen van de gemeente of het OV-bedrijf. Dit wordt betaald uit een speciale OV-belasting voor bedrijven. Goede arbeidsvoorwaarden voor chauffeurs zijn een pré voor selectie van de uitvoerder.
3. Het openbaar vervoer moet echt openbaar zijn en toegankelijk zijn voor iedereen in de gemeente. Er wordt door de gemeente een bereikbaarheidsnorm vastgesteld, die de maximale afstand tussen de inwoners en het openbaar vervoer vaststelt. Waar deze norm wordt overschreden, wordt per direct een oplossing gezocht. Bij nieuwe woningprojecten wordt de bereikbaarheidsnorm meegenomen in de ontwikkelingsplannen.

TOEGANKELIJK VERKEER VOOR IEDEREEN

1. Er komt onderzoek naar de verschillende verkeersstromen in de stad, de toegankelijkheid daarvan en wie van welke vormen van verkeer gebruikmaakt. Er wordt hierbij gelet op onder andere gender, klasse, fysieke gesteldheid, leeftijd en etnische achtergrond. Zo wordt duidelijk welke bevolkingsgroepen bevoorrecht worden door het huidige systeem. Op basis van die informatie stelt de gemeente een actieplan op om ervoor te zorgen dat alle inwoners van Utrecht zich gemakkelijk, veilig en comfortabel kunnen verplaatsen.

VOETGANGER, ROLSTOELGEBRUIKER EN FIETSER NU ECHT OP 1

1. Overal in de gemeente wordt de maximale snelheid 30 km/u in de wijken en buurten. Hiermee wordt de leefbaarheid van de straten vergroot en de luchtvervuiling en de schadelijke uitstoot van fijnstof verminderd.
2. Alle drukke straten behouden fietsvoorzieningen. Ook als de maximale snelheid 30 km/u wordt, mogen deze voorzieningen niet verdwijnen.
3. Stoepen moeten altijd toegankelijk zijn voor alle inwoners, ook die in een rolstoel. (rolstoeltoegankelijk).
Deelfietsen, -steps en -brommers blokkeren op dit moment te vaak de stoepen. Tegelijkertijd erkennen we dat deelvoorzieningen zoals deelfietsen, -steps en -brommers voor veel mensen een belangrijk vervoermiddel zijn, vooral voor wie geen eigen vervoer heeft. Daarom gaat de gemeente het gebruik van deze voorzieningen beter reguleren, zodat stoepen vrij blijven én deelvoorzieningen veilig en toegankelijk kunnen worden gebruikt. Voor inwoners met een U-pas maken we deelfietsen en -steps gratis of extra laagdrempelig, zodat mobiliteit voor iedereen haalbaar blijft.
4. Fout gestalde fietsen kunnen de stoep voor rolstoelgebruikers blokkeren. De gemeente communiceert duidelijk dat stoepen op drukke plekken rolstoeltoegankelijk moeten blijven en dat fietsen neerzetten verboden is. Overal waar een concentratie aan fietsen is, worden rekken en stallingen neergezet en autoparkeerplaatsen verminderd. Dit gebeurt bij voorkeur door actief autobezit tegen te gaan en niet door het bouwen van extra garages.
5. In Utrecht stimuleren we overal goed fietsverkeer. Waar dit nog niet het geval is, wordt gekeken naar welke maatregelen nodig zijn, zoals fietsbruggen. Hierdoor wordt toegankelijkheid voor fietsers gefaciliteerd.
6. Fietspaden en fietsstroken worden in rood asfalt aangelegd. Dit fietst prettig en zonder obstakels en het voorkomt dat tegels losraken en gerepareerd moeten worden. Door het duidelijke onderscheid in wegen, hebben fietsers hun eigen ruimte.
7. De gemeente vermindert de hoeveelheid verkeerslichten en zorgt zo voor kortere wachttijden in het verkeer. Voor een betere circulatie worden meer rotondes gecreëerd. Fietsers en voetgangers krijgen voorrang bij herinrichtingsprojecten.
8. Overal in de gemeente, met name bij centrale punten zoals stations en publieke gebouwen, worden voldoende kort-parkeervoorzieningen gefaciliteerd voor fietsers.
9. Het in de winter toegankelijk houden van stoepen en fietspaden voor onder andere rolstoelgebruikers, scootmobielen en rollators krijgt de prioriteit boven autowegen. De gemeente gaat bij het verkeersveilig houden van deze wegen gebruikmaken van milieuvriendelijke methodes.

AUTOVERKEER EN LUCHTKWALITEIT

1. BIJ1 zou graag zien dat we in de toekomst minder vaak de auto pakken, maar de realiteit is dat er niet voor iedereen toegankelijke, betaalbare en geschikte alternatieven zijn. Zolang dat niet het geval is, stoppen we met betaald parkeren in de stad en draaien we deze aanpak terug. Zolang OV in de stad niet gratis is, werken we niet mee aan het weren van auto's uit de stad.
2. De gemeente meet actief de luchtkwaliteit in verschillende delen van de stad. Ook wordt de mogelijkheid voor het zuiveren van de lucht onderzocht. In het hoofdstuk Infrastructuur, publieke ruimte en sport gaan we dieper in op de maatregelen die we willen nemen om luchtvervuiling tegen te gaan.
3. De gemeente start een onderzoek naar de luchtkwaliteit rondom scholen in Utrecht en kijkt samen met scholen hoe deze verbeterd kan worden.
4. Amelisweerd wordt niet verder geasfalteerd. De A27 wordt niet verbreed en alle bestaande natuurgebieden worden behouden. In en rond de gemeente worden er geen snelwegverbredingen meer uitgevoerd. Bestaande wegen worden alleen nog verbeterd. Nieuwe wegen worden enkel aangelegd als deze de bereikbaarheidsnorm en de verkeersveiligheid bevorderen. Dit mag niet ten koste gaan van de leefomgeving en de natuur.
5. Waar dat nog niet geval is, wordt op alle omringende snelwegen een snelheidslimiet van 80 km/u ingevoerd. Dit is meteen een alternatief voor de verbreding van de A27 bij Amelisweerd.

E3.**Internationale klimaatrechtvaardigheid.****BEDRIJFVIGHEID**

1. De Utrechtse economie is er voor iedereen en moet ecosocialistisch en circulair worden. De gemeente moet niet sturen op groei door middel van winst, maar vooral kijken naar groei van het welzijn van inwoners. Hierbij moet rekening worden gehouden met het ecologisch plafond, verduurzaming en een rechtvaardige behandeling van alle inwoners.
2. Decarbonisatie is dekolonisatie; bedrijven die betrokken zijn bij koloniale extractie, ecocide of mensenrechtenschendingen elders, krijgen geen plek in Utrecht.
3. De gemeente moet sterk inzetten op snelle en grondige ‘vergroening’ van alle bedrijven in Utrecht.
4. Ecologisch verantwoord en sociaal werken komt centraal te staan binnen het aanbestedingsbeleid van de gemeente Utrecht.
5. De fossiele industrie en andere grote vervuilers worden uit de stad geweerd.

Dieren hebben rechten.

DIERENRECHTEN

1. De gemeente stimuleert de inwoners van Utrecht om zo veel mogelijk een plantaardig voedingspatroon aan te nemen door hierover campagne te voeren.
2. In kantines en op recepties van de gemeente wordt het serveren van plantaardig eten gestimuleerd.
3. De gemeente accepteert geen nieuwe slachterijen en geen uitbreiding van bestaande. De gemeente voert extra controles uit in lokale slachterijen om er voor te zorgen dat er maximaal aan dierenwelzijn en Arbowetgeving wordt voldaan. Bij het geringste signaal van misstanden wordt een landelijke inspectie ingeschakeld en bij overlast wordt sluiting overwogen.
4. De verkoop van levende, voor consumptie bedoelde dieren is binnen de gemeentegrenzen niet meer toegestaan. Restaurants in de stad mogen geen levende dieren, zoals krabben, kreeften en garnalen, koken. Ook wordt het serveren van foie gras verboden.
5. De verkoop van bont wordt overal in de stad verboden. Dit geldt ook voor verkoop via webwinkels die in de gemeente zijn ingeschreven. Verkoop van tweedehands bont is wel toegestaan.
6. Dieren zijn er niet voor het vermaak van mensen. De gemeente werkt toe naar een situatie waarin plekken die momenteel dieren houden voor vermaak, zoals kinderboerderijen en dierenweides, worden omgezet naar (tijdelijke) opvangplekken voor dieren die dit nodig hebben. Hierbij wordt rekening gehouden met hun natuurlijke leefomgeving en voldoende leefruimte. De gemeente verstrekt subsidies voor het onderhoud van deze opvangplekken, de verzorging van de dieren en voor informatieverstrekking over de locaties.
7. De nationale wetgeving omtrent het fokken van dieren wordt in Utrecht extra streng gehandhaafd.
8. De gemeente voert campagne om mensen te stimuleren hun huisdieren te halen in een dierenasiel of -opvangcentrum.
9. Binnen de gemeentegrenzen worden geen gezonde, wilde dieren afgeschoten. Wanneer er sprake is van overpopulatie, waardoor andere wilde diersoorten in het gedrang komen, zet de gemeente na overleg met experts in op verplaatsing van een deel van deze te grote populatie. Ook stimuleert de gemeente de provincie om deze aanpak over te nemen.
10. Omgevings- en bestemmingsplannen krijgen een onafhankelijke 'second opinion' over de aanwezigheid van bedreigde diersoorten. Dit doen we om het belang van natuur in de stad te erkennen en ervoor te zorgen dat dit niet altijd ondergeschikt is aan de wil van de mens.

VOEDSELZEKERHEID EN DUURZAME VOEDSELSYSTEMEN

1. De gemeente maakt ruimte voor noncommerciële ecologische stadslandbouw zoals moestuinen. De producten hiervan worden daarna lokaal aangeboden, zodat er zo min mogelijk kilometers tussen de productieplek en de eter zitten.
2. De gemeente ontwikkelt een voedselzekerheidsplan, waarmee het garandeert dat iedereen die in Utrecht woont of verblijft altijd toegang heeft tot voldoende en gezond voedsel. Dit plan wordt opgesteld in samenwerking met voedselbanken, supermarkten, stadslandbouwers en andere lokale aanbieders van levensmiddelen. Dit voedsel moet zo biologisch, ecologisch en gezond mogelijk zijn. Ook moet het voor iedereen betaalbaar zijn. Er worden speciale maatschappelijk werkers aangesteld die proactief op zoek gaan naar mensen die moeite hebben om aan voldoende en gezond voedsel te komen. Zo kan dit zo eerlijk mogelijk gedistribueerd worden.
3. De gemeente zet zich waar mogelijk in voor biologische en ecologisch geteeld voedsel in Utrecht voor toegankelijke prijzen bijvoorbeeld door gemeentelijk gesubsidieerde evenementen.
4. De gemeente verstrekt subsidies wanneer nieuwe ideeën voor biodynamische landbouw worden ingebracht. Ook gaat het in gesprek met de nationale overheid om belemmerend beleid te veranderen.
5. De gemeente verstrekt vouchers en subsidies aan landbouwers die willen verduurzamen. Zo kunnen ze hun plannen uitvoeren om
6. en ecologisch te verbouwen. Ook stelt de gemeente subsidies beschikbaar zodat landbouwers cursussen kunnen volgen of advies kunnen krijgen over verduurzaming.
7. Er komt een gemeentelijk vestigingsbeleid dat (landelijke) kapitaalcrachtige supermarktketens moet beperken in grootte en het aantal filialen. Daarnaast dienen die filialen goed over de stad verspreid te zijn. Dit doet de gemeente om monopolievorming van het grootkapitaal tegen te gaan en om kleinere, lokale supermarkten meer kansen te bieden.
8. De gemeente stelt als doel om in 2025 voedselverspilling in Utrecht met 50% te verminderen. De gemeente doet hiervoor onderzoek naar de bronnen van voedselverspilling en het stelt een actieplan op. Initiatieven om voedselverspilling tegen te gaan worden actief gestimuleerd en de gemeente biedt hulp om deze initiatieven op te schalen.

8. Ongezond eten is een van de grootste gezondheidsrisico's van deze tijd. De gemeente gaat in gesprek met scholen, sportkantines, bibliotheken, supermarkten en andere voedselaanbieders om het assortiment van gezond eten te vergroten of op een prominentere plaats te zetten. Ook zal de gemeente campagnes en educatie over gezond eten uitbreiden en waar mogelijk reclames van fastfood verminderen
9. Op dit moment is het verboden en strafbaar om door bedrijven weggegooid voedsel uit vuilnisbakken te halen. Een omgekeerde wereld, want juist deze 'dumpster divers' redden voedsel dat anders verspild zou worden. Daarom decriminaliseren we dumpster diving en voedsel skippen.
10. We zetten een verbod op sierteelt in gang. Overbodige en vervuilende sierteelt mag niet langer ten koste gaan van schaarse ruimte, biodiversiteit en voedselzekerheid.

F.
Migratie en
menselijke
opvang:
bescherm
mensen, geen
grenzen.

F Migratie en menselijke opvang: bescherm mensen, geen grenzen.

BIJ1 staat voor een wereld waarin het recht om vrij te kunnen reizen beschermd en gestimuleerd wordt. Grenzen zijn vaak willekeurig getekend. Ze zijn een koloniaal litteken dat in het hier en nu nog steeds pijn doet. Ze zorgen ervoor dat verschillen in stand worden gehouden en dat groepen mensen gedomineerd worden. Ook worden ze gebruikt als excuus om als land geen verdere verantwoordelijkheid te nemen. Daarnaast werken ze hedendaags economisch kolonialisme in de hand. Voor BIJ1 stopt de wereld niet bij landsgrenzen. Onze politiek van gelijke rechten ook niet. Een radicale omslag in ons asiel- en migratiebeleid is nodig. We rekenen af met het gewelddadige grensbeleid en zorgen voor rechtvaardige opvang, veilige migratie en een wereld zonder grenzen.

In Utrecht wonen mensen die om verschillende redenen hun geboorteland hebben verlaten, zoals als gevolg van conflicten, uitbuiting, onderdrukking en armoede. Door de klimaatcrisis zullen nog veel meer mensen hun land moeten verlaten. BIJ1 verwelkomt deze mensen. Wij vinden dat zij volwaardig deel uitmaken van de samenleving. De gemeente Utrecht is verantwoordelijk voor de gelijkwaardige behandeling van mensen en een gelijkwaardige toegang tot voorzieningen.

Nederland is een land waar veel arbeidsmigranten naartoe komen om te werken. Ook in Utrecht wonen veel arbeidsmigranten. Het is niet waar dat arbeidsmigranten in Utrecht voorrang krijgen op een woning. Ook klopt het niet dat ze veel meer gebruikmaken van bestaande sociale voorzieningen dan mensen die geen arbeidsmigrant zijn. Sterker nog, ze hebben vaak geen sociaal vangnet en worden uitgesloten van veel sociale voorzieningen. Terwijl ze veel bijdragen aan onze economie. Daardoor is het makkelijk om misbruik te maken van deze groep werkers. Vaak hebben ze te maken met uitbuiting.

In Utrecht woont ook een grote groep ongedocumenteerde mensen. Zij hebben vrijwel geen rechten en leven in angst en onzekerheid. Ze maken net als ieder ander deel uit van de stad, maar hebben geen fundamentele mensenrechten. Ook zij zijn daardoor extreem kwetsbaar voor uitbuiting en misbruik.

Wij willen bouwen aan een wereld waarin mensen kunnen kiezen waar zij willen wonen, werken en leven. Ongeacht nationaliteit, religie, gender, verblijfsstatus of achtergrond, geen mens is illegaal. Iedereen verdient het om te krijgen wat zij nodig hebben. Om de verschillende groepen migranten te verwelkomen en te beschermen vindt BIJ1 de volgende punten belangrijk.

Betere procedures en menswaardige opvang.

1. Elk mens verdient een waardig bestaan. Vluchtelingen en arbeidsmigranten zijn hierin geen uitzondering. De gemeente spant zich op alle vlakken in om migranten een menswaardig bestaan te bieden. De gemeente maakt ruime middelen vrij voor meer en betere opvang. Dit is altijd onvoorwaardelijk: binnen Utrecht mag opvang niet gekoppeld zijn aan vraagstukken rondom verblijf of deportatie.
2. Utrecht zal zich altijd inzetten om extra mensen op te vangen als dat nodig is. AZC's worden opgeschaald wanneer er een tekort is aan opvangplekken.
3. In het geval van conflicten met procedures, (gemeentelijke) overheden of instanties staat de gemeente Utrecht zoveel mogelijk aan de kant van de vluchteling en arbeidsmigrant.
4. De gemeente organiseert de huisvesting van vluchtelingen en arbeidsmigranten. Hierbij wordt rekening gehouden met de individuele omstandigheden van de persoon of personen in kwestie.
5. Utrecht schaft boetes voor inburgeraars af. Inburgering moet gaan over integratie, taal en participatie, niet over straffen en schulden. De gemeente zet volledig in op ondersteunende begeleiding, duidelijke communicatie, cultuursensitieve ondersteuning, kinderopvang tijdens taallessen en gratis of betaalbare aanvullende taaltrajecten. Tijdelijke problemen of kwetsbare omstandigheden mogen nooit leiden tot sancties. Zo krijgt elke nieuwe Utrechter een eerlijke en gelijkwaardige start.
6. De gemeente waarborgt de veiligheid van alleenstaande minderjarige asielzoekers en LHBTQIA+ asielzoekers omdat deze groep extra kwetsbaar is.
7. Het wordt asielzoekers mogelijk gemaakt om vanaf dag één te werken in Nederland. De gemeente Utrecht start hiervoor een pilot.
8. De gemeente werkt niet mee aan onvrijwillige terugkeer en vreemdelingendetentie van personen die geen papieren hebben. Dit is ongeacht hun verblijfsstatus in Nederland.
9. In Utrecht stoppen we met onderscheid maken tussen recht- en niet-rechthebbend als het gaat om de toegang tot sociale voorzieningen van statushouders, ongedocumenteerde mensen, mensen op de vlucht en EU-arbeidsmigranten.

F2.**Uitgeprocedeerde gevluchte mensen en ongedocumenteerde mensen.**

1. We roepen Utrecht uit tot Vrijhavenstad: een stad waar alle mensen, ongeacht verblijfsstatus of papieren, recht hebben op een menswaardige behandeling, volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving en beschermd worden tegen uitzetting en tegen het landelijke immigratiebeleid dat mensenrechten schendt.

2. In deze Vrijhavenstad bestaan "firewalls". Dit zijn beleidsregels die uitwisseling van informatie tussen overheidsinstanties en immigratiehandavingsinstanties beperken. Dit geldt met name voor informatie die betrekking heeft tot de immigratiestatus van personen. Met deze regels zorgen we ervoor dat ongedocumenteerde mensen op een veilige manier toegang krijgen tot diensten zoals gezondheidszorg, onderwijs, werk en rechtshandhaving. Zonder angst voor deportatie.

3. Er komen stadspaspoort/city ID's voor mensen die ongedocumenteerd zijn. Hierdoor wordt identificatie en de toegang tot onder andere zorg, onderwijs, de arbeidsmarkt, huisvesting en rechtspraak mogelijk gemaakt. Stadspaspoort/city ID houders mogen niet gearresteerd worden voor het niet bij zich hebben van overige identiteitsdocumenten.

4. Binnen de gemeente Utrecht wordt het verboden om ID-controles uit te voeren zonder dat daartoe een aanleiding is.

5. De gemeente garandeert een onvoorwaardelijke bed-bad-broodregeling. Hierdoor krijgen ongedocumenteerde mensen alle gelegenheid om te werken aan een verblijf in Nederland of elders. Dit gebeurt zonder betrokkenheid van de Dienst Terugkeer en Vertrek en het wordt zo nodig betaald door de gemeente.

6. De gemeente zorgt voor de juiste kennis over staatloosheid binnen alle lagen van de afdeling Burgerzaken. Ook zorgt het voor een snelle en accurate registratie van staatlozen binnen de Basisregistratie Personen. De gemeente dient, zeker in het geval van kinderen, de vermelding 'nationaliteit onbekend' in de Basisregistratie Personen te allen tijde te voorkomen.

7. Bij geboorteaangiftes en het erkennen van kinderen houdt de gemeente rekening met het gebrek aan documentatie van ongedocumenteerde mensen met een vluchtelingenachtergrond.

8. De gemeente werkt niet mee aan gedwongen uitzetting van ongedocumenteerde mensen. Dit gebeurt ook niet wanneer het reisadvies vanuit de overheid suggereert dat een land van herkomst veilig is. Iedereen heeft het recht om zelf een weloverwogen keuze te maken over diens toekomst.

9. De gemeente zet zich in tegen alle uitzettingen, razzia's en dergelijke. De razzia's van de vreemdelingenpolitie en de Immigratie- en Naturalisatiedienst zijn expliciet niet welkom. Ook in het geval het landelijke wetsvoorstel wordt aangenomen om ongedocumenteerd zijn strafbaar te stellen.

10. Mensen die ongedocumenteerd zijn hebben net als iedereen recht op goede en passende zorg. De gemeente voert campagne om dit recht onder de aandacht te brengen bij huisartsenpraktijken, ziekenhuizen en zorgorganisaties. Ook begeleidt de gemeente organisaties en instellingen met het implementeren en uitvoeren hiervan. De gemeente zorgt er verder voor dat ongedocumenteerde mensen worden geïnformeerd over hun zorgrechten.

11. In het mbo, hbo en wo geldt voor sommige opleidingen een stageverplichting. Hier is een aansprakelijkheidsverzekering voor nodig. Zonder Burgerservicenummer is het echter moeilijk om dit aan te vragen. De gemeente zorgt voor een collectieve WA-verzekering voor al haar afdelingen en bedrijven, zodat ongedocumenteerde studenten een geschikte en veilige stageplaats kunnen vinden bij de gemeente.

12. Voor alle opleidingen in het mbo, hbo en wo verloopt een inschrijving zonder Burgerservicenummer uiterst moeizaam. De gemeente zorgt voor een gestandaardiseerd aanmeldingsformulier - handmatig of digitaal - voor mensen zonder Burgerservicenummer. De gemeente stelt dit ter beschikking aan de mbo-, hbo-, en wo-instellingen.

13. De gemeente spant zich in door te onderzoeken of de toegang tot digitaal betalingsverkeer mogelijk gemaakt kan worden voor mensen die ongedocumenteerd zijn.

**G.
Zorg,
gezondheid en
sport: de mens
centraal.**

G. Zorg, gezondheid en sport: de mens centraal.

BIJ1 staat voor een zorgsysteem waarin de mensen die gebruik maken van de zorg (zorggebruikers) centraal staan. Om dit te bereiken moet de zorg in handen van de overheid komen en vrij zijn van marktwerking. Door marktwerking draait de zorg nu om het maken van winst, concurrentie en kostenefficiëntie. Het zijn de zorginstellingen die hierin centraal staan, niet de zorggebruikers. Hierdoor zijn zowel de kwaliteit en toegankelijkheid van de zorg afgenomen, terwijl de kosten juist zijn toegenomen.

Goede zorg is noodzakelijk voor iedereen. Het moet toegankelijk, betaalbaar en rechtvaardig zijn. Door onder andere het eigen risico is dit nu niet het geval. Het heeft ervoor gezorgd dat zorg voor een groep mensen onbetaalbaar en onbereikbaar is geworden.

Zij mijden de zorg om kosten te voorkomen. Daarnaast hebben veel gemarginaliseerde groepen geen (gepaste) toegang tot de zorg. Zo hebben lokale zorginstellingen vaak een gebrek aan de juiste kennis en behandelingen om LHBTQIA+ personen te helpen. De transgenderzorg heeft onhoudbare wachttijden en werkt met een achterhaald en schadelijk model van genderidentiteit, dat nog altijd weinig ruimte laat voor non-binaire personen.

Vluchtelingen, ongedocumenteerde mensen en dak- en thuislozen hebben vaak helemaal geen toegang tot zorg.

BIJ1 vindt dat de zorg meer empathisch moet zijn. Hierbij hoort dat patiënten niet alleen als ziek worden gezien, maar als mensen met autonomie en zelfkennis. Bij fysieke, mentale of sociale aandoeningen komt de nadruk te liggen op medezeggenschap, zelfbeschikking en eigen regie.

Menselijke zorg kan niet bestaan zonder een menswaardige behandeling van zorgmedewerkers. Zij verdienen het om een waardig salaris te ontvangen. Ook moeten zij de vrijheid hebben om het vak uit te oefenen zonder te veel tijd kwijt te zijn aan administratieve zaken.

Sinds veel zorgtaken zijn verschoven van de rijksoverheid naar gemeenten (decentralisatie) is de zorg dichterbij de mens komen te staan. Gemeenten zijn nu verantwoordelijk voor budgetten, regelgeving en een geschikt klimaat voor zorgorganisaties. Voor een gelijkwaardige, menselijke en veilige zorg in Utrecht stelt BIJ1 het volgende voor.

G1.**Zorg in publieke handen.****ZORG MOGELIJK GEMAAKT DOOR DE GEMEENTE EN GEORGANISEERD IN DE WIJK**

1. Gemeenschappelijke zorgcentra worden de standaard. Hierin werken verschillende zorgaanbieders in hetzelfde gebouw. Zorggebruikers kunnen hier terecht met iedere zorg- en hulpvraag. Gemeenten stellen hiervoor leegstaande panden beschikbaar en bieden voorrang in huisvesting aan zorgorganisaties.

2. Om de toegang tot de zorg voor vluchtelingen, ongedocumenteerde mensen en dak- en thuislozen te faciliteren, komt er een gemeentelijk fonds waarmee zorg die buiten het basispakket valt vergoed kan worden, zoals abortuszorg.

3. Zorginstellingen worden coöperatief georganiseerd. Op die manier kunnen zorgmedewerkers hun eigen beroep, zowel op individueel, organisatie- als sectorniveau, zelf vormgeven. Gemeenten gaan in gesprek met zorgorganisaties en begeleiden het doorvoeren van de veranderingen.

4. De eigen bijdrage van de Wet maatschappelijke ondersteuning wordt afgeschaft om de zorg toegankelijker te maken.

5. Bij het toewijzen van zorg, ondersteuning en hulpmiddelen vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning wordt maatwerk geleverd. De kosten zijn daaraan ondergeschikt. De zorg is gericht op volwaardige deelname aan de maatschappij.

6. Er komt zelfbeschikking voor mensen die zorg krijgen vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning. Iedereen krijgt de vrijheid om te kiezen door welke hulpverlener zij geholpen willen worden.

7. De gemeente draagt zorg voor inwoners met PAIS (Post-acute infectiesyndromen zoals Long-Covid en ME/CVS), door toegankelijke zorg, ondersteuning bij dagelijks leven en participatie, en financiële tegemoetkoming. Dit doen we onder andere door lokaal onderzoek te ondersteunen in samenwerking met het UMC Utrecht en andere kennisinstellingen, het aanbieden van laagdrempelige informatiepunten en publieke voorlichting, en het faciliteren van aangepaste voorzieningen en lotgenoteninitiatieven. Zo garanderen we dat niemand buitengesloten wordt en dat iedereen volwaardig kan meedoen aan het leven in Utrecht.

8. Het werk van mantelzorgers moet erkend worden. Zij krijgen van de gemeente een eerlijke financiële waardering voor het werk dat zij doen.

9. De gemeente maakt het aantrekkelijker voor zorgpersoneel om in Utrecht te werken door gratis parkeervergunningen te geven. Daarnaast gaat de gemeente bestaande gebouwen ombouwen tot woningen voor zorgpersoneel.

10. Gemeenten houden zich bezig met de ontwikkelingen omtrent collectieve arbeidsovereenkomsten (cao's) om ervoor te zorgen dat hogere salarissen voor zorgpersoneel in cao's worden opgenomen.

G2.**Toegankelijke zorg voor iedereen.****TOEGANKELIJKE ZORG**

1. Ervaringsdeskundigheid moet in de gemeente het uitgangspunt voor de zorg zijn. Dit betekent dat er voor alle groepen mensen expertpanels zijn, waarin mensen op een gelijkwaardige manier kunnen meepraten, meedenken en meebeslissen over gepaste zorg.
2. De eigen bijdrage voor opvang na huiselijk geweld wordt afgeschaft.
3. De gemeente ondersteunt mensen die moeite hebben met lezen en schrijven (laaggeletterden) bij het verwerken en begrijpen van medische informatie.
4. De gemeente zorgt voor de beschikbaarheid van (gebaren) tolken die op aanvraag helpen om medische informatie inzichtelijk te maken. De kosten van deze (gebaren) tolken zijn voor de zorginstellingen en niet voor de zorgvrager.
5. Er komen trainingen om zorgmedewerkers bewust te maken van hun (onbewuste) vooroordelen, houding en verwachtingspatronen. Ook worden er protocollen ontwikkeld om racisme, (cis)seksisme en discriminatie op grond van seksuele geaardheid te bestrijden.
6. Transzorg wordt meegenomen in de sociaal-medische kaart van de gemeente. Makkelijk bereikbare, lokale transzorg wordt via de GGD gestimuleerd voor groepen die te maken hebben met extra marginalisatie en moeilijk bereikbaar zijn, zoals ongedocumenteerde mensen, vluchtelingen en sekswerkers. Dit wordt in samenwerking met ervaringsdeskundigen ontwikkeld.
7. Het recht op zelfbeschikking wordt leidend bij het verlenen van zorg aan transpersonen. Daarnaast bepaalt informed consent het verloop van het zorgproces.
8. De gemeente ondersteunt mentale zorginitiatieven voor de LHBTQIA+ gemeenschap die zijn opgezet door de community zelf (community-based) en worden geleid door ervaringsdeskundigen

9. HIV-zorg wordt door middel van een gemeentelijke campagne zichtbaar gemaakt voor risicogroepen. De campagne is gericht op het aanpakken van het stigma en het voorkomen van besmettingen door het toegankelijker maken van PrEP. De campagne zal ook gericht zijn op het testen van mensen op plekken waar risicogroepen samenkomen en het op een geschikte manier behandelen van HIV. De gemeente zal onderzoeken hoe de toegankelijkheid van HIV-zorg verbeterd kan worden.

10. De gemeente heeft als taak om ervoor te zorgen dat zorggebruikers weten dat zij gebruik kunnen maken van onafhankelijke cliëntondersteuning. Het gebruik hiervan wordt makkelijker gemaakt.

11. De gemeente onderzoekt welke administratieve taken noodzakelijk zijn voor zorgmedewerkers. Waar mogelijk worden deze taken makkelijker gemaakt en verminderd.

Sport

Sporten moet voor iedereen fysiek en financieel toegankelijk zijn.

Sportvoorzieningen zijn laagdrempelig, bereikbaar en betaalbaar. De gemeente zorgt ervoor dat dit geldt voor een breed scala aan sporten, zodat ook het beoefenen van sporten die door benodigde materialen of een locatie duur zijn, voor iedereen mogelijk is.

Sport wordt naar de inwoners gebracht door het maken zowel binnen- als buitensportvoorzieningen in de wijk. Recreatieve sport is het uitgangspunt.

1. Middels de U-pas zorgt de gemeente ervoor dat sporten voor iedereen betaalbaar is. Om dit te versterken en beter aan te laten sluiten bij de huidige kosten van sport, verruimen we de U-pas-tegoeden. Hier is mogelijk een speciale sport-U-pas voor nodig.
2. Sportvoorzieningen bevinden zich in wijken en parken. Zo zorgt de gemeente bijvoorbeeld voor meer voetbal- en basketbalveldjes, bij voorkeur met een kooiconstructie voor de veiligheid.
3. De gemeente gaat aan organisaties en inwoners van Utrecht duidelijker en actiever communiceren dat gymzalen voor een redelijk tarief te huur zijn via de gemeente. Hierbij ziet de gemeente actief toe op het netjes achterlaten van de gymzalen, zodat dit niet het werk wordt voor de volgende mensen die de ruimte gebruiken.
4. Sportverenigingen en wijkgerichte organisaties gaan met elkaar samenwerken in plaats van elkaar te beconcurreren. Door een efficiënte afstemming zullen er meer sportlocaties beschikbaar komen en zal er op meer tijden sportaanbod zijn. Een voorbeeld is Sportpark Overvecht, waar plek is voor rugby, hockey en voetbal.
5. De gemeente stelt zich meewerkend op bij het afgeven van vergunningen om sporten mogelijk te maken. Sportorganisaties kunnen samenwerken met de gemeente om sportaanbod te ontwikkelen in speeltuinen en parken om daarmee sport toegankelijker te maken.
6. Een breed onderzoek zal in kaart brengen welke wensen mensen met een beperking hebben om te kunnen sporten. Vervolgens wordt met hen bekeken hoe de toegankelijkheid kan worden verbeterd.
7. Scholen worden gestimuleerd om veel verschillende sporten aan kinderen te presenteren. Dit gebeurt middels workshops van sportverenigingen, tijdens de gymles of naschools. Zo komen kinderen in aanraking met een divers sportaanbod.
8. In Utrecht gaan we sportwashing actief tegen door sporters en sportclubs, gevestigd in landen zoals in Israël, die zich schuldig maken aan genocide, bezetting en apartheid te weren in deelname aan sportwedstrijden in de stad.
9. De gemeente bestrijdt het uitsluiten van transpersonen in de sport.

**H.
Zelfbeschikking
en inclusie:
jouw leven,
jouw keuze.**

H. Zelfbeschikking en inclusie: jouw leven, jouw keuze.

Het individuele recht op zelfbeschikking is een belangrijk recht en dient te allen tijde beschermd en nageleefd te worden. Het houdt in dat iedereen het recht heeft zelf te kunnen beslissen over het eigen lichaam en het eigen leven.

Je hebt recht op de juiste informatie over zaken die betrekking hebben op jouw leven en lichaam, zodat je weloverwogen keuzes kunt maken. Dit betekent ook dat je het recht hebt om je te kleden zoals jij wilt, lief te hebben wie jij wilt, jezelf uit te drukken zoals jij wilt, te geloven waarin jij wilt en te gaan en staan waar jij wilt. Het recht op zelfbeschikking kent echter ook grenzen. Jouw recht op zelfbeschikking mag datzelfde recht van anderen nooit inperken. Jouw vrijheden moeten altijd evenredig zijn aan de vrijheden van anderen.

Het recht op zelfbeschikking staat voor sommige groepen in Nederland onder druk. Het is dan ook een recht dat in Utrecht in de praktijk niet altijd vanzelfsprekend is. Zo wordt islamitische vrouwen voorgeschreven hoe zij zich moeten kleden door het 'Gedeeltelijk Verbod Gezichtsbedekkende Kleding'. Hierdoor mogen zij geen gezichtsbedekkende kleding meer dragen in onderwijs- en zorginstellingen, het openbaar vervoer en in overheidsgebouwen. Dit is een ernstige inperking van hun vrijheid.

Het recht op zelfbeschikking is ook in gevaar voor mensen die een abortus ondergaan, omdat zij regelmatig worden bedreigd bij de ingang van abortusklinieken. In het debat over zelfbeschikking van mensen die zwanger zijn, beslissen mensen zonder baarmoeder nog steeds in grote mate over de rechten van mensen die wel een baarmoeder hebben.

Verder wordt de identiteit van non-binaire personen niet officieel erkend in Nederland, hebben mensen met ondraaglijk fysiek en psychisch lijden te weinig rechten om hun leven op een waardige en zelfgekozen manier te beëindigen en is er weinig juridische ruimte voor niet-traditionele gezinnen, bijvoorbeeld voor hen die met meer dan twee mensen een kind willen opvoeden. Ook is het moeilijk om bijvoorbeeld een erfenis na te laten aan een beste vriend.

BIJ1 staat pal achter de intersectionele feministische beweging die het recht op zelfbeschikking voor iedereen wil waarborgen. Het recht op zelfbeschikking gaat verder dan het realiseren van een regenboogfietspad.

BIJ1 pleit voor de volgende punten.

H1.

Seksuele vrijheid, abortus, en emancipatie

Utrecht moet een veilige stad zijn waar iedereen zelf kan beslissen over het eigen lichaam en seksuele reproductieve gezondheid.

1. De gemeente stopt met het subsidiëren van organisaties die alleen voorwaardelijke hulp bieden aan ongewenst zwangere personen.

2. Ervaringsdeskundigen worden actief betrokken bij het ontwikkelen van beleid rond abortuszorg. Groepen zoals Abortuskliniek Vrelinghuis Utrecht komen in aanmerking voor subsidies.

3. Anti-abortusdemonstranten worden weggehouden bij abortusklinieken zoals het Vrelinghuis. Door middel van boetes en het ontbinden van demonstraties bij klinieken wordt het lastigvallen van bezoekers van abortusklinieken actief ontmoedigd. Abortusklinieken krijgen een hotline naar de meldkamer van 112. GGD's verwijzen actief naar klinieken en artsen die de keuze voor abortus respecteren.

4. De gemeente vergoedt kosten voor abortuszorg voor ongedocumenteerde mensen structureel.

4. De gemeente verstrekt subsidie voor lespakketten, workshops en hulpverlening op het gebied van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag, relaties of identiteit.

5. De gemeente stelt subsidie beschikbaar ter bevordering van mannenemancipatie als belangrijk fundament om vrouwenhaat, gendergerelateerd geweld, straatintimidatie en femicide bij de wortel aan te pakken: namelijk bij mannen en het patriarchaat.

H2.**Religieus zelfbeschikkingsrecht**

1. Alle vormen van religieus onderwijs, scholen en gebedshuizen worden volgens gelijke criteria beschermd.
2. Utrecht maakt het voor moskeeën mogelijk om de adhaan publiekelijk om te roepen, binnen redelijke geluidsnormen zoals die ook gelden voor kerkklokken en andere religieuze uitingen. De gemeente behandelt religieuze instellingen gelijk en faciliteert aanvragen van moskeeën voor het uitzenden van de oproep tot gebed.
3. De gemeente doet alles in haar macht om het recht op zelfbeschikking van islamitische vrouwen te waarborgen. Gemeenteraadsleden, de burgemeester en wethouders spreken zich uit tegen actieve handhaving van het 'Gedeeltelijk Verbod Gezichtsbedekkende Kleding.'
4. Meer keuzevrijheid in het opnemen van vrije dagen op basis van religieuze overtuiging. De gemeente zal dit actief faciliteren, zowel op het werk als in het onderwijs.

H3.**Toegankelijkheid****IEDEREEN IS ONDERDEEL VAN DE STAD**

BIJ1 staat voor een inclusieve samenleving, waarin mensen met een beperking, chronische ziekte en/of neurodivergentie volledig deel uitmaken van de maatschappij. In Nederland zijn er meer dan 3 miljoen mensen met een beperking. Dit zijn bijvoorbeeld auditieve beperkingen zoals doofheid of slechthorendheid, visuele beperkingen zoals blindheid, en lichamelijke beperkingen zoals verlammingen of amputaties. Ook chronische ziektes zoals diabetes of reuma, PAIS (onder andere ME/CVS en longcovid), neurodivergentie zoals autisme of ADHD en psychische kwetsbaarheden zoals depressie of angststoornissen zijn hier een voorbeeld van.

Om de samenleving voor iedereen toegankelijk en inclusief te maken, is het belangrijk om een onderscheid te maken tussen de medische en sociale modellen van beperking. Deze termen onderscheiden wat daadwerkelijk een beperking is: iemands medische conditie die ervoor zorgt dat mensen beperkt worden in hun handelen, of de maatschappij die daar geen rekening mee houdt.

Bij het medische model wordt de beperking gezien als afwijking van de norm en wordt dit middels hulpmiddelen en individuele aanpassingen zo klein mogelijk gemaakt. Het sociale model stelt dat factoren in de samenleving, zoals de toegankelijkheid van gebouwen of het openbaar vervoer, de beperking daadwerkelijk beperkend maken.

Speciale woonvormen, scholen, vervoer en werk maken Nederland niet automatisch toegankelijker. Mensen met een beperking, chronische ziekte en/of neurodivergentie worden zo juist buiten de samenleving gehouden, waardoor de reguliere samenleving ontoegankelijk blijft en er geen noodzaak is om dit aan te passen. Mensen met een beperking, chronische ziekte en/ of neurodivergentie moeten volwaardig mee kunnen doen aan de reguliere samenleving. Volwaardige participatie kan alleen in een toegankelijke maatschappij.

Daarom pleit BIJ1 voor de volgende punten:

1. De gemeente stelt prioriteit aan de agenda 'Utrecht voor iedereen toegankelijk' en volgt altijd het VN-verdrag Handicap.
2. Ieder nieuw te bouwen object of gebouw in de openbare ruimte dient, naar de mate van het VN-verdrag Handicap, toegankelijk te zijn. Ervaringsdeskundigen worden van begin tot eind in het proces betrokken en hebben een belangrijke stem in de keuzes die worden gemaakt.
3. De gemeente verankert ervaringsdeskundigheid in het beleid. Zij vertellen welke problemen zij ervaren om zo werkelijke toegankelijkheid te creëren.
4. Alle moderne overheidsgebouwen in Utrecht, zoals het gemeentehuis, dienen volledig toegankelijk te zijn. Oude gebouwen worden zo veel mogelijk toegankelijk gemaakt met behulp van, onder andere, (stoel)liften en het verwijderen van drempels.
5. Openbare toiletten in de gemeente zijn toegankelijk en gratis, ook voor mensen die gebruik maken van een (elektrische) rolstoel. De gemeente stimuleert het maken van publiekelijk toegankelijke toiletten in horeca, (fietsen)stallingen en kantoren.
6. Er dienen voldoende drinkwatertappunten beschikbaar te zijn in de openbare ruimte. Dit wordt beheerd door de gemeente.
7. Communicatie vanuit de gemeente dient voor iedereen toegankelijk te zijn. Informatie, audiovisuele boodschappen en brieven die de gemeente stuurt worden in begrijpelijke taal, op B1-taalniveau, gemaakt of geschreven.
8. De gemeente zet zich actief in voor meertalige communicatie in de zorg. Professionele tolken worden structureel vergoed zodat iedereen passende zorg kan ontvangen.

9. Iedereen heeft recht op bescherming tegen ziekte, ongeacht inkomen of achtergrond. De gemeente zorgt daarom dat het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) én ouderenvaccinaties volledig toegankelijk en kosteloos zijn voor alle inwoners. Mensen die vaccinaties hebben gemist kunnen deze alsnog krijgen, afgestemd op leeftijd en gezondheid. We schaffen financiële drempels af zodat niemand wordt uitgesloten van essentiële gezondheidszorg.

10. Haltes voor het openbaar vervoer dienen goed op hoogte te zijn zodat een rolstoelgebruiker kan in- of uitstappen. Nieuwe haltes worden conform deze norm aangelegd en bestaande worden aangepast. De oversteekduur van verkeerslichten wordt langer voor mensen met een lagere beweegsnelheid. Hiervoor krijgen ze een vertragingsschakelaar. Alle verkeerslichten worden gebruiksvriendelijk gemaakt voor mensen met een visuele beperking.

11. Aanvullend openbaar vervoer is betaalbaar, van goede kwaliteit, stipt en bij voorkeur in handen van de gemeente of het OV-bedrijf. Dit valt wel onder de taxi-cao. Goede arbeidsomstandigheden voor chauffeurs is een pré voor selectie van de uitvoerder.

12. In de stad dienen overal geleidelijnen aanwezig te zijn ten behoeve van slechtziende mensen. Deze dienen niet geblokkeerd te worden.

13. In alle openbare gebouwen, zoals het gemeentehuis, moet er een ringleiding zijn voor slechthorende mensen. Bij alle overheidsgebouwen worden zintuigelijke prikkels zo veel mogelijk verminderd, bijvoorbeeld door rekening te houden met de akoestiek en verlichting.

14. Bij de aanleg of renovatie van infrastructuur wordt het belang van mensen met een beperking zwaar meegewogen. Ontoegankelijkheid wordt zo veel mogelijk vermeden.

15. De gemeente doet onderzoek naar de ervaringen van discriminatie en negatieve bejegening van mensen met een beperking, chronische ziekte en/ of neurodivergentie in Utrecht.

16. Er komt concreet beleid om validisme tegen te gaan. Zo komen er trainingen over de beginselen en normen van het VN-verdrag Handicap. Deze worden gegeven aan overheidspersoneel, rechters en advocaten, architecten, ontwikkelaars, onderwijspersoneel en anderen die te maken hebben met beleid en ondersteuning van mensen met een beperking, chronische ziekte en/of neurodivergentie. De regionale meldpunten voor discriminatie worden actiever op het gebied van deze vorm van discriminatie.

17. Informatie in het publieke domein wordt beschikbaar gemaakt in braille.

18. Bij de bouw van nieuwe scholen wordt er rekening gehouden met sensorische verschillen. Bestaande scholen worden waar mogelijk hierop aangepast, bijvoorbeeld door rekening te houden met de akoestiek en verlichting

19. De gemeente erkent en viert de culturele en religieuze diversiteit van de stad door aandacht te besteden aan feest- en herdenkingsdagen zoals Eid, Yom Kippur, de Nakba-herdenking en de Trans Visibility Day, en moedigt inclusieve vieringen aan binnen gemeentelijke instellingen.

H4.**Geslachtsontwikkeling en gender (niet-standaard).**

1. De gemeente schaaft de Utrechtse Transkliniek verder op zodat de wachtlijsten aanzienlijk korter worden, en er meer kliniekdagen komen. Daarbij blijft er aandacht voor gemeenschapsszorg vanuit de trans community, voor de transcommunity.
2. De gemeente gebruikt genderneutrale taal en stopt met het standaard adresseren van inwoners naar gender, ook in persoonlijke post.
3. Met behulp van trainingen van ervaringsdeskundigen vergroot de gemeente de gendercompetenties bij ambtenaren.
4. De gemeente organiseert en/of (onder)steunt de 'Transgender Gedenkdag' op 20 november en de 'Intersekse Dag van Herinnering' op 6 november.
5. De gemeente maakt het kosteloos mogelijk om een naamswijziging of aanpassing van de genderaanduiding op officiële documenten te laten doen.

**I.
Onderwijs,
cultuur en
media: de basis
van een sterke
samenleving.**

I. Onderwijs, cultuur en media: de basis van een sterke samenleving.

GELIJKE KANSEN VOOR IEDEREEN

De gemeente Utrecht is verantwoordelijk voor een gezond en veilig leef- en leerklimaat voor alle kinderen en jongeren. Alle Utrechtse kinderen moeten hun talenten kunnen ontwikkelen en zich welkom voelen, ongeacht hun huidskleur, gender, seksuele identiteit, levensbeschouwing/ geloofsovertuiging of eventuele neurodivergentie, lichamelijke, verstandelijke of andere beperkingen. Ook het inkomen en de achtergrond van hun ouders mag geen rol spelen. Het onderwijs heeft hierin een cruciale rol.

De gemeente moet actief haar verantwoordelijkheid nemen en kansengelijkheid creëren. Dit vraagt om een veelzijdige aanpak waarbij, onder andere, aandacht wordt besteed aan het opleiden en ondersteunen van leerkrachten, het ontwikkelen van een passend en flexibel lesprogramma, het verkleinen van klassen en het waarborgen van de toegankelijkheid van het onderwijs.

BIJ1 wil een onderwijs- en cultuursector waarin ieder kind, iedere leerling en iedere maker zich gezien voelt en kan groeien, ongeacht afkomst, inkomen, kleur, gender, beperking of neurodivergentie. Onderwijs is voor iedereen. BIJ1 stelt daarom de volgende punten voor:

1.

Dekolonisatie en gelijke kansen.

DIVERSITEIT, INCLUSIVITEIT EN ANTIDISCRIMINATIE

1. De gemeente neemt klachten over racisme en discriminatie binnen het onderwijs veel serieuzer. Alle klachten worden onderzocht en in kaart gebracht. Hierbij wordt gebruikgemaakt van de kennis van ervaringsdeskundigen.

2. De gemeente treedt, in samenwerking met scholen, hard op tegen stagediscriminatie. Discriminerende stagebedrijven verliezen hun status als erkend leerbedrijf. Bedrijven die discrimineren in het aannemen van stagiairs krijgen geen opdrachten meer van de gemeente. Eventuele gemeentelijke subsidies worden stopgezet.

3. Stagediscriminatie in het sollicitatieproces of op de stageplek is onacceptabel en mag niet tot studievertraging leiden. Scholen helpen leerlingen actief bij het vinden van een (nieuwe) stageplek of bieden een passende vervangende opdracht.

4. Daarnaast wordt er een openbaar register gepubliceerd van gecertificeerde leerbedrijven die actief inzetten op diversiteit, inclusie en sociale veiligheid, zodat leerlingen bewust kunnen kiezen voor een veilige stageplaats.

5. Leerkrachten worden getraind om signalen en meldingen van discriminatie te kunnen herkennen en zijn in staat de leerling te ondersteunen door de melding adequaat op te volgen. Indien de leerling dit wenst, nemen zij contact op met de antidiscriminatievoorziening Art. 1 voor verdere (juridische) ondersteuning.

6. Leerkrachten en docenten moeten zich bewust worden van hun eigen vooroordelen en hun rol in het overdragen van racisme, seksisme, klassisme en validisme. De gemeente zet hier programma's voor op. Docenten kunnen het geleerde vervolgens inzetten in hun eigen lesprogramma's en daarmee kansengelijkheid stimuleren.

7. Kinderen van kleur en kinderen van ouders uit gemarginaliseerde groepen krijgen structureel een te laag schooladvies op basis van de Cito-toets. De gemeente moet ingrijpen in de structuren die deze ongelijkheid veroorzaken. Daarom pleiten we voor: een 'second opinion', structurele ondersteuning, uitstel van advies door middel van een aansluitende brede brugklas.

8. Islamitische scholen staan onder enorme druk en worden slecht ondersteund door de overheid. Deze scholen hebben, net als christelijke scholen, recht op uiting van hun godsdienst. Het is de taak van de gemeente om alle scholen te ondersteunen in het bieden van onderwijs. Daarnaast hoort de gemeente, in samenwerking met de politie, te zorgen voor een veilige leeromgeving van alle kinderen, ongeacht of zij op een openbare of religieuze school zitten.

9. Scholen faciliteren een rustige ruimte of gebedsruimte waar leerlingen zich kunnen terugtrekken voor stilte of gebed.

10. De gemeente zet zich in voor een commissie op elke school en onderwijsinstelling in Utrecht. Deze commissie zet zich in om van scholen een veilige en passende leeromgeving te maken voor iedereen. Ook zorgt het voor diversiteitsquota in alle onderwijs- en bestuurslagen, inclusief de medezeggenschapsraad en studentenraden. Op die manier worden scholen en universiteiten een betere afspiegeling van de leerlingen en studenten.

11. De voorschool wordt gratis voor alle kinderen in Utrecht.

12. Scholen bieden genderinclusieve faciliteiten (toiletten en kleedruimtes) aan.

13. De gemeente zorgt voor betere ondersteuning van neurodivergente leerlingen en scholing van docenten. We investeren in kennis over neurodiversiteit, flexibele leeromgevingen, ondersteuningsprofessionals en prikkelarme ruimtes, zodat elke leerling — ongeacht neurologische variatie — veilig kan leren en zich gezien voelt.

LESPROGRAMMA'S EN ONDERWIJSACHTERSTAND

1. We zetten ons actief in om onderadvisering tegen te gaan. De selectie en toetsing van basisschoolleerlingen voor het voortgezet onderwijs moet anders, en op een later moment. Advies voor vervolgonderwijs baseren we voortaan op een afspraak tussen leraar, ouder(s) of verzorger(s) en de leerling.

2. Onderwijsachterstandenbeleid moet inclusief, toegankelijk en hoogwaardig zijn. Dit geldt zowel voor de opzet als de uitvoering. De gemeente dringt erop aan dat onderwijsinstellingen protocollen opstellen die problemen ten aanzien van kansengelijkheid gericht signaleren en aanpakken.

3. BIJ1 staat voor een flexibel lesprogramma waarbij alle leerlingen onderwijs kunnen krijgen dat bij hun persoonlijkheid, talenten en vaardigheden past. Het onderwijssysteem en cognitieve traject dat in de samenleving de nadruk krijgt past immers niet bij elk persoon.

4. De gemeente zorgt ervoor dat verschillende perspectieven en ervaringen met betrekking tot identiteit, marginalisatie en onze koloniale geschiedenis onderdeel zijn van het lesprogramma. Kinderen en jongeren worden zo actief betrokken bij hedendaagse maatschappelijke vraagstukken. Een programma als De school die kleur bekent kan door de gemeente worden opgezet en gesubsidieerd, om zo aan de basis te kunnen werken aan inclusiviteit.

5. Bijles moet toegankelijk zijn voor iedereen die het nodig heeft. Het doel is om in alle buurten gratis kwalitatief goede bijlessen aan te bieden. De gemeente stelt hiervoor voldoende geld beschikbaar en ondersteunt de buurten waar nodig.

6. Onderwijsachterstandenbeleid moet inclusief, toegankelijk en hoogwaardig zijn. Dit geldt zowel voor de opzet als de uitvoering. De gemeente dringt erop aan dat onderwijsinstellingen protocollen opstellen die problemen ten aanzien van kansengelijkheid gericht signaleren en aanpakken.

7. De samenwerkingsverbanden - waarbij reguliere scholen en scholen voor speciaal onderwijs in een regio samenwerken - maken hun toelatingsbeleid transparant. De leerling wordt meer centraal gesteld.

8. Scholen met brede brugklassen - waarbij vmbo-, havo- en vwo-leerlingen bij elkaar in de klas zitten - worden door de gemeente gestimuleerd. Dit is op voorwaarde dat er binnen deze brugklassen genoeg mogelijkheden zijn om verschillende manieren van leren te ondersteunen.

9. De gemeente stimuleert brede scholengemeenschappen met verschillende opleidingsniveaus (vmbo, havo, vwo). Ook moedigt het initiatieven aan om deze brede scholengemeenschappen op te richten.

10. Het ministerie van Defensie blijft weg uit Utrechtse scholen. Wervingscampagnes gericht op jongeren stoppen we. Net als gastlessen, sportdagen en trainingen van Defensie die bedoeld zijn om beïnvloedbare jongeren enthousiast te maken voor een rol in het leger

11. We voeren 'academische boycot' voor 'Israël' in: we verbreken alle banden tussen Nederlandse en 'Israëliëse' onderwijsinstellingen

2. Docenten verdienen beter - meer waardering, democratie en diversiteit.

ONDERSTEUNING VAN LEERKRACHTEN, LERARENTEKORT EN VERMINDERING VAN WERKDRUK

1. De gemeente maakt afspraken met schoolbesturen om de werkdruk van leerkrachten te verminderen. Klassen worden kleiner en administratieve taken worden voldoende ondersteund. Docenten krijgen hierdoor meer voorbereidingstijd en meer ruimte voor individuele aandacht voor leerlingen. Zo krijgen de leerlingen meer hulp bij het ontdekken en ontwikkelen van hun talenten en mogelijkheden. Daarnaast wordt de kansengelijkheid op die manier vergroot. Voor leerkrachten worden de werkomstandigheden prettiger, aantrekkelijker en menswaardiger.

2. Om de personeelstekorten tegen te gaan, zorgt de gemeente dat betaalbare woningen voor mensen in sleutelberoepen — zoals leraren — daadwerkelijk bij hen terechtkomen. Dit gebeurt transparant, met duidelijke toewijzingscriteria. Daarnaast stimuleert de gemeente de bouw van speciale wooncomplexen voor docenten, zodat zij in Utrecht kunnen blijven wonen én werken.

3. De gemeente steunt, net als BIJ1, 'PO in actie' en overige stakingen in het onderwijs. De gemeente spoort lokale maatschappelijke organisaties, andere gemeenten en andere politieke partijen aan om dit ook te doen.

4. De gemeente gaat in gesprek met de pabo en overige onderwijsopleidingen in Utrecht over werkdruk in het onderwijs en hoe dit verbeterd kan worden.

5. Docenten krijgen meer tijd om leerlingen met extra (zorg)behoeften te ondersteunen, in plaats van dit in hun eigen tijd te moeten doen.

13. Kunst, cultuur en media.

EEN REPRESENTATIEVE CULTUURSECTOR

Kunst en cultuur verbindt en is terug te vinden in alle sectoren van de maatschappij. Het biedt vermaak, houvast, steun, provocatie, inspiratie en hoop. Het is daarom onmisbaar in de samenleving. BIJ1 streeft naar een cultuur waarin alle inwoners van de gemeente Utrecht in staat zijn om bij te dragen, deel te nemen en geïnspireerd te worden door creatieve uitingen en belevingen.

BIJ1 stelt zich een gemeente voor waarin opkomende, jonge kunstenaars en artiesten worden gezien en gesteund als smaakmakers van de toekomst. Hun energie, gedrevenheid en bevlogenheid inspireert, stimuleert en daagt vernieuwing uit.

BIJ1 stelt zich een gemeente voor waarin gevestigde en nieuwe culturele uitingen zich van elkaar onderscheiden. Tegelijkertijd stimuleren en versterken ze elkaar. Beide spelen een gelijkwaardige rol in het creatieve proces van de stad. De financiële ondersteuning voor zowel gevestigde als nieuwe culturele initiatieven bevestigt dit.

Door de gelijkwaardige behandeling van bestaande en nieuwe culturele uitingen levert BIJ1 een bijdrage aan de dekolonisatie van de culturele infrastructuur van Utrecht. Het heden, verleden en de toekomst zijn in Utrecht onlosmakelijk met elkaar verbonden. Kunst geldt hierin als verbinder. Het biedt nieuwe perspectieven en alternatieve blikken op de maatschappij en geeft vorm aan hoe we in gelijkwaardigheid met elkaar moeten omgaan. De aanpak van BIJ1 voor een representatieve en gezonde kunst- en cultuursector luidt als volgt:

1. De gemeente stelt meer subsidie beschikbaar voor opkomende, jonge kunstenaars. Hierbij wordt gestimuleerd dat een grotere diversiteit aan lokale initiatieven aanspraak kan maken op de subsidie.
2. De gemeente stimuleert een cultuur waarin kunstprojecten op buurniveau in verbondenheid gecreëerd worden. Scholen en kunstenaars uit de wijk kunnen bijvoorbeeld samenwerken aan kunsteducatie tijdens en na schooltijd.
3. De gemeente investeert in de zichtbaarheid van culturele activiteiten die plaatsvinden in de publieke ruimte, zoals in buurthuizen en speeltuinen. De participatie en normalisering van creatieve uitingen in alle sectoren van de samenleving wordt zo vergroot en versterkt.
4. De op wijkniveau gemeenschappelijke werk- en ontmoetingsruimtes zoals de buurthuizen worden zichtbaarder en toegankelijker gemaakt voor buurtbewoners en kunstenaars om samen aan lokale culturele initiatieven te kunnen werken. De inrichting en invulling van programma's die financiële steun krijgen spreekt een grote groep buurtbewoners aan.
5. Culturele vrijplaatsen zijn unieke plekken met een grote sociale en culturele waarde. Bestaande vrijplaatsen in de gemeente worden erkend en behouden. Nieuwe vrijplaatsen worden praktisch en legaal ondersteund en worden evenredig over de stad gecreëerd. Deze worden niet ingezet als gentrificatiemiddel.
6. Utrecht zet zich in voor het behoud van ateliers en overige ruimtes voor kunstenaars en artiesten. Daarnaast investeert de gemeente in nieuwe, permanente werkruimtes voor hen die nog geen vaste ruimte hebben. De verkoop van gemeentelijk vastgoed op dit gebied wordt gestaakt.
7. Het zelforganiserend vermogen van broed- en vrijplaatsen, kraakpanden en andere artistieke gemeenschappen wordt gestimuleerd en gerespecteerd. Bij gebiedsontwikkeling wordt de kennis en de wensen van reeds aanwezige culturele initiatieven leidend, in plaats van dat er top-down wordt besloten over hun lot. Bij onderhandelingen worden de belangen van artistieke, vrije ruimtes en hun gebruikers even zwaar gewogen als commerciële belangen of andere factoren.

8. Zolang de Code Diversiteit & Inclusie en de Fair Practice Code nog niet door de landelijke overheid worden erkend, gaat de gemeente deze beide gedragscodes wel erkennen en faciliteren en strikt toezicht houden op de naleving. De vertegenwoordiging van verschillende groepen uit de maatschappij binnen de cultuursector wordt hierdoor versterkt, en makers en werknemers kunnen op een menswaardige manier in hun onderhoud voorzien. Subsidie wordt alleen nog verstrekt aan organisaties die deze codes aantoonbaar en consequent naleven.
9. Grote culturele instellingen komen alleen nog in aanmerking voor subsidie als zij een minimumloon van 19 euro hanteren voor iedereen die ze in dienst hebben. Daarnaast mogen zij niet meer structureel gebruikmaken van flexcontracten.
10. Er worden vanuit de gemeente geen verplichtingen gesteld aan het genereren van eigen inkomsten, wanneer makers voor hun inkomen afhankelijk zijn van een uitkering, zodat makers zich kunnen toeleggen op hun werk.
11. De gemeente zet zich actief in om alle roofkunst die zich in Utrecht bevindt terug te geven aan de oorspronkelijke eigenaren. Er worden middelen beschikbaar gesteld die naar eigen inzicht van de oorspronkelijke eigenaar het conserveren en exposeren van de roofkunst mogelijk maakt.
12. De gemeente gaat stimuleren dat lokale culturele en media-instellingen aandacht geven aan de Nederlandse koloniale geschiedenis en het slavernijverleden. Dit gebeurt vanuit het perspectief van de voormalige koloniën.
13. De gemeente waakt ervoor dat lokale en regionale media representatief zijn voor de inwoners van de stad. Waar nodig wordt extra geïnvesteerd in media voor, door en met gemarginaliseerde stadsbewoners, zodat ook zij gehoord en gezien worden en eigenaarschap hebben over het culturele aanbod van de stad.
14. De toegang tot musea en culturele instellingen wordt gratis. Zo kan iedereen, ongeacht inkomen, genieten van kunst en cultuur. Tot achttien jaar heeft ieder kind gratis toegang tot alle vormen van kunst en cultuur.
15. Utrecht blijft ruimte maken en investeren in Utrechtse nachtcultuur als wezenlijk onderdeel van het culturele aanbod van de stad. Specifieke programmering voor de queergemeenschap en subculturen wordt gestimuleerd middels subsidies. Alle clubs, uitgaansgelegenheden voeren sociale veiligheidsbeleid in en personeel volgt periodiek trainingen om dit in de nacht te waarborgen. De gemeente blijft daarom geld vrijmaken voor de gemeentelijke Nachtvisie en bijbehorende Nachtluket en
16. -coördinator en oprichten van een Nachtraad als collectief orgaan voor brede en diverse vertegenwoordiging vanuit de sector.
17. De gemeente investeert structureel in queer culturele grassroots-initiatieven en zorgt voor toegankelijke en veilige ruimtes waar queer en trans kunstenaars en gemeenschappen kunnen creëren en samenkomen.

4.**Toegankelijkheid en educatie.****TOEGANKELIJK ONDERWIJS**

1. De gemeente zorgt ervoor dat schoolgebouwen, zowel in het regulier als bijzonder onderwijs, volledig toegankelijk en passend zijn voor iedere leerling.

2. Leerlingen met een beperking en neurodivergente leerlingen zitten te vaak in een sociaal isolement, bijvoorbeeld omdat zij ver weg wonen van hun school en het daardoor moeilijk is om na schooltijd met klasgenoten af te spreken. De gemeente faciliteert de vervoers- en zorgbehoeftes van leerlingen op school.

3. Er komt een schoolpsycholoog op het voortgezet en hoger onderwijs en bij het beroepsonderwijs. Deze begeleidt en ondersteunt leerlingen en studenten zo nodig.

LAAGGELETTERDHEID

1. De gemeente zorgt voor meer toegankelijke mogelijkheden om inwoners die laaggeletterd zijn bij te staan en te ondersteunen waar nodig.

2. Gemeentelijke bibliotheken krijgen middelen om dependances in scholen te openen, om zo laaggeletterdheid bij onder andere jongeren terug te dringen. Dit moet ook de toegang tot een openbare bibliotheek voor iedereen laagdrempeliger maken.

3. Iedereen heeft recht op toegang tot kennis. Daarom worden abonnementen op de openbare bibliotheken in Utrecht gratis. Bibliotheken garanderen dat het aanbod aan boeken en ander materiaal aansluit bij de diversiteit van de inwoners van Utrecht. Dit geldt ook wanneer dit nodig is in andere talen dan het Nederlands of Engels. Om het diverse aanbod te garanderen wordt er contact gelegd met vertegenwoordigers van bewonersgroepen.

**J.
Democratie:
een vrij volk.**

U. Democratie: een vrij volk.

Het recht op demonstreren is een van de belangrijkste pijlers van de democratie. Demonstreren is geen gunst die de gemeente verleent, maar een fundamenteel recht van iedereen die onrecht wil aanklaan. Zonder protest is er geen democratie. Toch zien we dat dit recht in de praktijk onder druk staat. Ook in Utrecht. Demonstranten worden bij protesten tegen genocide, fascisme en ongelijkheid geconfronteerd met politiegeweld, ontruimingen en repressie.

BIJ1 Utrecht staat pal voor het recht om in verzet te komen. We erkennen dat sociale verandering altijd is bevochten door mensen die de straat opgingen: voor vrouwenrechten, arbeidersrechten, dekolonisatie, klimaatrechtvaardigheid, en bevrijding van Palestina. De gemeente moet aan hun kant staan, niet tegenover hen.

Utrecht profileert zich als Mensenrechtenstad, maar woorden zijn niet genoeg. Wanneer studenten met geweld van de universiteit worden geslagen of activisten worden geïntimideerd, is er geen sprake van een vrij demonstratierecht. BIJ1 Utrecht maakt van vrijheid van protest een actief beschermd, transparant en rechtvaardig gemeentelijk beleid.

J1.**Bescherming van democratische rechten.****HET RECHT OM TE PROTESTEREN IS ONZE GEMEENSCHAPPELIJKE MACHT**

1. Demonstreren is een recht, geen risico. De gemeente waarborgt dat protest nooit vooraf wordt beoordeeld op inhoud, toon of politieke richting. Iedere beperking moet aantoonbaar noodzakelijk, proportioneel en gemotiveerd zijn.

2. De stad is van iedereen. Publieke ruimte is niet alleen voor consumptie of commercie, maar ook voor organisatie en protest. Bezettingen, sit-ins en blokkades zijn legitieme vormen van vreedzaam verzet en vallen onder het demonstratierecht.

3. De lokale overheden en de politie dienen het recht op vreedzaam protest en demonstratie te beschermen. Dit recht wordt niet ingeperkt. Onrust of tegenreacties mogen geen aanleiding zijn voor een demonstratieverbod. Demonstraties die indruisen tegen de mensenrechten worden niet toegestaan.

4. De gemeente moet garanderen dat (tegen)demonstraties gezien en gehoord kunnen worden door datgene waartegen ze protesteren. Het verplaatsen naar een verre, andere locatie verkleint de impact van een demonstratie en beperkt het recht.

5. Wij willen inzetten op bescherming in plaats van repressie. De gemeente beschermt demonstranten tegen geweld van derden en tegen excessief optreden van politie. Preventieve verboden, gebiedsontzeggingen of 'vrees voor wanordelijkheden' mogen geen reden zijn om protest te beperken.

6. Politiegeweld wordt grondig, door een onafhankelijke partij onderzocht en openbaar gerapporteerd. Politie wordt daarmee verantwoordelijk gehouden voor eigen handelen. Dit wordt geëvalueerd en ook beoordeeld.

7. Transparantie en controle: elke ingreep van de politie tijdens demonstraties wordt vastgelegd, gemotiveerd en publiek verantwoord. De gemeente voert structureel overleg met demonstratieorganisaties, juridische waarnemers en mensenrechtenorganisaties over hun ervaringen met het optreden van de politie.

8. Demonstreren is ook zorg. Protest is vaak de enige uitlaatklep voor mensen die structureel onrecht ervaren. De gemeente zorgt voor veilige ruimtes, toegankelijke voorzieningen (zoals wc's, watervoorziening en EHBO) en bescherming van kwetsbare groepen tijdens demonstraties.

BIJ1 UTRECHT WIL

1. Dat de meldplicht voor demonstraties wordt vervangen door een kennisgeving, zodat het recht op spontane demonstraties volledig wordt erkend.

2. Dat de gemeente geen beperkingen oplegt op basis van de inhoud of toon van een demonstratie.

3. Dat preventieve demonstratieverboden en noodbevelen niet langer worden gebruikt om protesten te onderdrukken.

4. Dat bezettingen, sit-ins en blokkades die vreedzaam verlopen worden erkend als legitieme vormen van demonstreren.

5. Dat er een onafhankelijke ombudsfunctionaris demonstratierecht komt die klachten onderzoekt over politieoptreden en gemeentelijke besluiten, en hierover jaarlijks openbaar rapporteert.

6. Dat de gemeente een bindend evaluatiekader vaststelt waarmee elk politieoptreden tijdens demonstraties wordt beoordeeld op proportionaliteit, discriminatie en mensenrechtenschendingen.

7. Dat demonstranten die onterecht schade hebben geleden of zijn gearresteerd, recht krijgen op juridische en financiële ondersteuning vanuit de gemeente.

8. Dat Utrecht zich bestuurlijk ongehoorzaam opstelt tegenover landelijke maatregelen die het demonstratierecht beperken, zoals de verruiming van noodbevoegdheden of het criminaliseren van klimaatacties.

9. Dat de gemeente samenwerkt met organisaties zoals Amnesty International, Controle Alt Delete en lokale protestgroepen om trainingen te verzorgen voor ambtenaren, politie en beveiliging over het waarborgen van demonstratierecht.

10. Dat er op gemeentelijke evenementen en in onderwijsinstellingen voorlichting over demonstratierecht wordt gegeven, zodat elke Utrechter weet dat dit recht van hen is, niet van de staat.

EEN STAD DIE PROTEST BESCHERMT

Wie protesteert, houdt de democratie levend. Demonstraties gaan vaak over thema's waar machthebbers liever niet naar luisteren: racisme, uitbuiting, politiegeweld, woningnood, koloniale continuïteit of ecologische vernietiging. Utrecht mag deze geluiden niet de mond snoeren, maar moet ze versterken.

BIJ1 Utrecht wil een stad waar protest geen uitzondering is, maar een vanzelfsprekend onderdeel van politieke betrokkenheid. Waar politie de veiligheid van demonstranten beschermt in plaats van hun vrijheid bedreigt. Waar activisten niet worden weggezet als overlast, maar worden erkend als het geweten van onze tijd.

J2.**Drugsbeleid.**

1. De gemeente gedooft volledig de teelt, het bezit en de verkoop van softdrugs totdat dit legaal is. Indien er een vervolg komt op het wietexperiment, doet de gemeente daar alleen aan mee als dit niet ten koste gaat van het bestaande gedoogbeleid.
2. De gebruikersruimte moet toegankelijk zijn zonder drempels of verplichtingen. Toegang mag niet afhankelijk zijn van deelname aan zorgtrajecten, zodat mensen die gebruiken ook gewoon een veilige plek hebben, ongeacht of ze zorg willen of niet. Dit kan door de gebruikersruimte Stek, een tussenvoorziening met een gebruikerstuin, uit te breiden of een extra locatie toe te voegen.
3. De gemeente zet in op preventie van schadelijk harddruggebruik. Dit wordt op zo'n manier gedaan dat gebruikers niet worden gecriminaliseerd of gestigmatiseerd.

J3.**Van politiecontrole naar controle over de politie.**

Veiligheid gaat over een menswaardig bestaan kunnen leven. Een werkende rechtsstaat zorgt er ook voor dat burgerrechten worden beschermd tegen dreigingen met staatsgeweld. Daarom moeten we van politiecontrole naar controle over de politie. We streven ernaar dat collectieve voorzieningen zo goed geregeld zijn en het voorkomen van geweld zo goed werkt, dat de politie en gevangenissen zoals we die nu kennen niet meer hoeven te bestaan. We streven naar een wereld waarin we collectieve zorg dragen voor elkaar, want investeren in meer repressie en handhaving, zorgt niet voor werkelijke veiligheid. In die wereld krijgt elk mens de waardigheid waar we allen recht op hebben en de kans om hun fouten te herstellen.

1. De gemeente roept de burgemeester op om zich binnen de veiligheidsdriehoek hard in te zetten om een eind te maken aan etnisch profileren door de politie in Utrecht. Hieronder valt ook het introduceren van stopformulieren voor alle politiecontroles en het standaard gebruik maken van bodycams. Daarnaast moet politiegeweld verminderd worden door boa's niet uit te rusten met wapenstokken en te stoppen met risicovolle arrestatietechnieken, zoals de nekklem.

2. In Utrecht is er geen plek voor agenten in burger, ook bekend als Romeo's

3. De burgemeester zet zich in de lokale driehoek in voor een zero tolerance aanpak van racistische uitingen binnen de politie. Utrecht dringt aan op actief, preventief en transparant optreden tegen discriminatie binnen de politieorganisatie.

4. Utrecht breidt de inzet van zorgteams en crisisdiensten uit, zodat mensen met onbegrepen gedrag tijdig passende hulp krijgen en onnodige politiebemoeienis wordt voorkomen. De gemeente spreekt in de driehoek af dat de politie alleen wordt ingezet wanneer er sprake is van acute en onvermijdelijke veiligheidsrisico's. Zorgverleners, niet agenten, zijn leidend in hulpverleningstrajecten.

5. De burgemeester pleit in de driehoek voor maximale transparantie over politiecontacten. Utrecht zet zich in voor het registreren en openbaar maken van gegevens over staandehoudingen, aanhoudingen, gebruik van geweld, letsel en overlijdensgevallen, inclusief informatie over de aanleiding en uitkomst van het politieoptreden. Onafhankelijke onderzoeken naar politiegeweld en racisme worden actief gedeeld met de gemeenteraad en het publiek.

6. De gemeente gebruikt geen 'slimme technologie' bij uitvoeringsorganisatie Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH), vanwege toegenomen risico op etnisch profileren

7. Utrecht stopt per direct met de Top X aanpak vanwege het hoge risico op etnisch profileren en schaft het project in navolging van Amsterdam af. Utrecht blijft via zorg en sociaal werk in jongeren investeren en benadert ze niet vanuit repressie en profilering.

8. De gemeente roept de burgemeester op om via de veiligheidsdriehoek de regionale politie aan te sporen om heldere interne regels over omgangsvormen en taalgebruik in te voeren. Het wordt dan voor de politie makkelijker om agenten te ontslaan of te vervolgen vanwege racisme en geweld. Daarnaast voert de gemeente de druk op om te verhinderen dat de politie wordt bemenst door personen met anti-rechtsstatelijke en racistische meningen.

9. Klokkenluiders, bijvoorbeeld bij de politie, worden door de gemeente in bescherming genomen en moeten alle ruimte krijgen om misstanden aan te kaarten.

K. Digitale en technologische voorzieningen

K. Digitale en technologische voorzieningen.

BIJ1 is van mening dat het internet een publieke ruimte is en ook zo behandeld moet worden. De gemeente dient dit in haar digitale beleid naar de eigen organisatie en naar de stad uit te stralen. Online privacy is net zo belangrijk als offline privacy. Zowel online als offline moeten mensen de vrijheid hebben om zich te bewegen zonder dat alles geregistreerd en opgeslagen wordt. Digitale communicatiemiddelen moeten voor iedereen toegankelijk en veilig zijn. Bij digitale overheidsdiensten is geen plek voor etnisch profileren en discriminatie. De grote afhankelijkheid van de gemeente van IT-bedrijven is een risico. Daarnaast is er steeds vaker sprake van betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen door techbedrijven. Daarom moet ieder gebruik van IT-middelen en iedere leverancier kritisch worden gewogen.

We kunnen niet zonder meer vertrouwen op technologie. Het wordt gemaakt door mensen, waardoor er fouten kunnen zitten in technologie. Algoritmes zijn hier een duidelijk voorbeeld van. Wanneer de politie in een algoritme voornamelijk (criminaliteits)gegevens over gemarginaliseerde wijken invoert en veel minder gegevens uit andere wijken, dan wordt dit algoritme onterecht bevooroordeeld tegen gemarginaliseerde personen. Zonder menselijke controle en correctie leidt dit ertoe dat de gemarginaliseerde wijken meer worden gestigmatiseerd. Als algoritmes niet worden getoetst, worden vooroordelen, discriminatie en etnisch profileren steeds dieper in systemen verwerkt.

De gemeente heeft niet alleen een belangrijke rol in het zorgen voor non-discriminatie in datasets en toezicht op algoritmen, zij heeft ook een grote rol op het gebied van privacy. Onze gegevens worden opgeslagen, verwerkt en ingezet om voorspellingen te maken over leningen, uitkeringen en criminaliteit. Hoewel de gemeente ons verzekert dat onze gegevens beschermd zijn, was er in 2019 een enorm datalek bij de Utrechtse jeugdzorg. BIJ1 vindt dat de gemeente regelmatig gecontroleerd moet worden op privacywetgeving en mensenrechtenschendingen met betrekking tot persoonsgegevens. Dit geldt voor online privacy, maar ook voor privacy op straat. BIJ1 pleit voor de volgende punten.

K1.**Digitale toegankelijkheid en digitale communicatie.**

1. De gemeente herzielt haar websites en maakt deze gebruiksvriendelijker en toegankelijker. Hierbij wordt uitgegaan van taalniveau B1 en waar mogelijk A2. Het aantal keer dat mensen moeten klikken om bij gezochte informatie te komen, vermindert.

2. De gemeente creëert een duidelijk online overzicht van de manieren waarop mensen de lokale politiek kunnen volgen, hieraan kunnen deelnemen en deze kunnen beïnvloeden.

3. Organisatoren van Ketikoti ontvangen structureel subsidie voor het organiseren van de herdenking op 30 juni en de viering op 1 juli. Het herdenken van het leed van de slavernij en het vieren van het einde ervan wordt zo duurzaam ingebed in de Utrechtse cultuur. Daarnaast verstrekt de gemeente subsidie om in elke wijk gedurende het hele jaar activiteiten te organiseren in verband met het koloniale verleden.

4. Het wordt toegankelijker en makkelijker om subsidie- en fondsenmogelijkheden online te onderzoeken en aan te vragen, bijv als het gaat om activiteiten rondom Ketikoti of de queer gemeenschap zodat verschillende Utrechters evenredig aanspraak kunnen maken op gemeentelijke gelden.

5. Waar apps worden geïntroduceerd om informatie toegankelijker te maken, zorgt de gemeente ervoor dat die informatie minstens zo toegankelijk op websites beschikbaar is. Apps zijn geen vervanging van andere online dienstverlening, maar enkel een toevoeging.

6. Als een burger met de gemeente in contact is en daarbij te maken krijgt met communicatietechnologie, zoals een chatbot, dan maakt de gemeente dat duidelijk aan de burger.

K2.**Mensen boven digitalisering.**

1. Het digitaliseringsbeleid van de gemeente stelt niet de digitalisering op zich, maar de rechten en behoeften van inwoners en gemeenteambtenaren altijd centraal.
2. De gemeente garandeert dat traditionele manieren van contact, zoals via de telefoon of een loket, mogelijk blijven met behoud van kwaliteit. Dit is voor iedereen die dat fijn vindt en specifiek voor mensen die moeite hebben met digitale technologieën, zoals ouderen, mensen die het Nederlands (nog) niet voldoende beheersen, laaggeletterden en mensen met een beperking.
3. Alle digitale diensten die de gemeente aanbiedt, waaronder nieuwe en bestaande websites, moeten maximaal voldoen aan nationale en internationale toegankelijkheidseisen. De toegankelijkheid moet vanaf het begin van de ontwikkeling een hoofdrol spelen. Tijdens dit proces worden ook de ervaringen van mensen met een beperking meegenomen.
4. Bij inkooptrajecten stelt de gemeente, naast de technische en functionele eisen aan producten, ook eisen aan de leveranciers met betrekking tot het naleven van mensenrechten. IT-producten die met medeweten en meewerken van de leverancier worden ingezet voor het plegen van mensenrechtenschendingen, zal de gemeente niet meer inkopen. Leveranciers van IT-producten die al door de gemeente worden gebruikt, worden gescand op het risico van betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen. Eventuele gevonden risico's zullen leiden tot het zo snel mogelijk vervangen van deze leveranciers bij de gemeente.

K3.**Veiligheid.**

1. De gemeente gaat op buurtniveau actief lesprogramma's aanbieden om bewoners digitaal geletterd en bewuster te maken van hun digitale en privacyrechten.
2. De overheid moet de ontwikkeling van open-source en open standaarden in de publieke en private sector faciliteren. Waar mogelijk zet de gemeente in op digitale gemeenschapsgoederen. Voor de gemeente betekent dit dat nieuwe IT-projecten van opensourcesoftware gebruik zullen maken en dat gestuurd wordt op het beëindigen van closed-source licentieovereenkomsten. Dit geldt ook binnen de gemeente-organisatie, waarin Microsoft- en Apple-overeenkomsten veel te lang zijn getolereerd.
3. De gemeente moet digitaal weerbaar zijn en gebruikt daarom geen software van bedrijven die andere privacywetgeving hanteren. Hiermee zorgen we dat inloggegevens en privacy-data van burgers veilig blijven.
4. Ook op digitaal niveau gaat de gemeente actief discriminatie en etnisch profileren tegen. Zaken als het toeslagenschandaal mogen nooit meer voorkomen. Dit geldt voor alle lagen binnen digitale systemen en processen: van de digitalisering van overheidsdiensten, het gebruik van algoritmes, tot aan het evalueren van digitaliseringsprocessen. De mensen die deze trajecten begeleiden, vertegenwoordigen verschillende bevolkingsgroepen in Nederland.
5. De gemeente zorgt ervoor dat er een onafhankelijke toezichthouder is, zoals een ombudsfunctionaris of een ethische commissie, die er op toeziet dat er in de dataverzameling over burgers door de gemeente geen sprake is van discriminatie, etnisch profileren en het schenden van mensenrechten. Deze toezichthouder heeft het mandaat om de data op te vragen en te beoordelen en om wettelijk bindend advies te geven aan de gemeente.

6. De gemeente gaat er streng op toezien dat de privacy van haar inwoners volledig wordt gegarandeerd. Dit is al verplicht via de Algemene verordening gegevensbescherming, maar hierin gaat BIJ1 nog een stuk verder. De gemeente schaft per direct beveiligingscamera's in de openbare ruimte af. Een verdere uitbreiding van het aantal beveiligingscamera's wordt stopgezet en er komt een lokaal verbod op gezichtsherkenningsoftware, wifi-tracking en dergelijke. Dit geldt ook voor camera's die gemakkelijk verplaatsbaar zijn of verbonden zijn aan verplaatsbare objecten of personen. Opnames ten behoeve van de zogenaamde openbare orde worden tot een minimum beperkt. Indien deze opnames toch worden gebruikt, wordt gebruikgemaakt van opensourcemodelen waarin alle personen automatisch volledig geblurd worden. De beelden worden geblurd voordat ze worden opgeslagen, waardoor dit proces niet terug te draaien is (end-to-end-encryptie).

7. De gemeente garandeert dat inwoners hun gegevens, zowel intern als extern, via open standaarden kunnen raadplegen

8. Publieke software voor de gemeente blijft overeenstemmend met een opensourcelicentie openbaar. Slecht functionerende en klantvriendelijke systemen waar inwoners vaak de pineut van zijn, zoals Socrates, worden zo snel mogelijk vervangen of verbeterd.

9. Resultaten van gemeentelijke onderzoeken zijn openbaar.

10. De gemeente organiseert kennisontwikkeling binnen de eigen organisatie over IT en veiligheid, op het gebied van privacy, security, persoonlijke autonomie, soevereiniteit en ethiek, zodat de gemeente weloverwogen beslissingen kan nemen over de inzet van IT-middelen binnen de eigen organisatie en in de stad.

Woorden- lijst.

A

Aangiftebereidheid

De bereidheid van iemand om aangifte te doen, meestal direct verbonden met of de persoon zich veilig en serieus genomen voelt.

Algemene Plaatselijke Verordening

Een op gemeentelijk niveau vastgesteld algemeen bindend voorschrift. In de Algemene Plaatselijke Verordening worden, onder andere, voorschriften gegeven op het gebied van de openbare orde en veiligheid in de breedste zin van het woord. Hierbij valt te denken aan: verkeerszaken, horeca-aangelegenheden en bescherming van het milieu. Elke gemeente heeft een eigen Algemene Plaatselijke Verordening waarin zij zaken op haar manier regelt.

Algoritme

Een formule in de vorm van een code om een wiskundig of informaticaprobleem automatisch op te lossen.

Antisemitisme

De discriminerende en racistische behandeling van Joden op basis van hun etniciteit of religie.

Antiziganisme

Verwijst naar het tegengaan van discriminatie tegenover Roma en Sinti.

Armoedegrens

Het inkomensniveau dat wordt gezien als het minimum dat mensen nodig hebben om in hun basisbehoeften te kunnen voorzien; wie daaronder zit, leeft in armoede.

Art. 1 Midden Nederland

Het expertisecentrum voor gelijke behandeling en tegen discriminatie voor inwoners van alle gemeenten van de provincie Utrecht.

B

Basisbehoeften

De meest noodzakelijke dingen die mensen nodig hebben om te kunnen overleven en zich ontwikkelen, zoals voedsel, water, kleding, huisvesting, veiligheid en sociale verbondenheid.

Basisregistratie Personen

De Basisregistratie Personen (BRP) bevat persoonsgegevens van inwoners van Nederland (ingezetenen) en van personen die Nederland hebben verlaten (niet ingezetenen). Wanneer iemand trouwt, een kind krijgt of verhuist legt de gemeente dit vast in de BRP. Als iemand verhuist naar een andere gemeente verhuizen de persoonsgegevens met diegene mee en als iemand verhuist naar het buitenland verhuist het overzicht met persoonsgegevens naar het niet-ingezetene-deel van de BRP.

Bijzondere persoonlijke informatie

Gegevens over iemand die extra gevoelig zijn en daarom extra beschermd worden, zoals ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religie of levensovertuiging, gezondheid, seksuele gerichtheid.

Biodiversiteit

De diversiteit van flora en fauna binnen een bepaald ecosysteem.

Biomassacentrales

Centrales waar (afval)hout wordt verbrand om energie op te wekken.

Blackfacing

Het opmaken van het gezicht met zwarte/bruine schmink en eventueel stereotyperende kenmerken om zo een racistische karikatuur van een zwart persoon uit te beelden.

Boycots, desinvesteringen en sancties

Beleid dat uitgaat van een economische boycot van Israëlische producten uit bezet Palestina, tot desinvesteren en tot sancties die de Israëlische staat moeten dwingen om zich aan mensenrechten en internationale verdragen te houden.

Burgerservicenummer

Een uniek persoonsnummer voor iedereen die ingeschreven staat in de Basisregistratie Personen

B1-taalniveau

Iemand met dit taalniveau kan de meeste alledaagse situaties aan, bijvoorbeeld tijdens een reis, en gesprekken voeren over persoonlijke, bekende onderwerpen.

C

Circulaire economie

Een model van productie en consumptie waarbij bestaande materialen en producten zo lang mogelijk worden gedeeld, verhuurd, hergebruikt, hersteld, opgeknapt en gerecycleerd om meer waarde te creëren.

Centraal wonen

Een vorm van gemeenschappelijk wonen waarbij bewoners bewust kiezen om met elkaar te wonen, de huishoudens over een zelfstandige woning of wooneenheid beschikken en waarbij ze gemeenschappelijke voorzieningen en ruimten met elkaar delen.

Circulaire landbouw

Een vorm van landbouw gebaseerd op het idee dat alles optimaal gebruikt wordt. De resten van de ene keten zijn de grondstoffen voor een andere keten. Zo wordt bijvoorbeeld voedsel dat wij niet meer eten als diervoeder gebruikt. Om tot een circulair landbouwsysteem te komen, is er een transitie nodig waarin plantaardige en dierlijke productieketens slim aan elkaar worden gekoppeld.

Code Diversiteit en Inclusie

Een richtlijn voor de culturele sector om op het gebied van diversiteit te verbeteren. Oorspronkelijk was dit vooral gericht op culturele diversiteit, maar inmiddels richt het zich op een breder spectrum, zoals gender, religie, sociaaleconomische status en leeftijd.

Closed-source

Computerprogramma's waarvan de broncode niet wordt gepubliceerd, behalve aan licentiehouders. Het kan alleen worden bewerkt door de organisatie die het heeft ontwikkeld en degenen die een licentie hebben om de software te gebruiken.

Collectieve arbeidsovereenkomst (cao)

Een schriftelijke overeenkomst waarin afspraken over arbeidsvoorwaarden, zoals loon, werktijden en pensioen, zijn vastgelegd. De afspraken zijn overeengekomen tussen een of meer werkgevers of werkgeversorganisaties met een of meer werknemersorganisaties.

Control Alt Delete

is een onafhankelijke organisatie die als doel heeft dat wetshandhavers alle mensen in Nederland gelijk behandelen.

D

Decolonial green deal

Een plan om klimaatverandering aan te pakken op een manier die niet alleen gericht is op de wetenschap van de klimaatcrisis, maar ook op de sociale, culturele en economische systemen en machtsverhoudingen die het vermarkten van mens, dier en natuur mogelijk maakt. Een Decolonial Green Deal pakt de systemische problemen aan om de klimaatcrisis te stoppen.

Deelfietsen, -steps en -brommers

Fietsen, steps en brommers die 24 uur per dag beschikbaar zijn voor gedeeld gebruik en geparkeerd staan in speciale deelparkeervakken en in fietsenrekken in de openbare ruimte.

Degentrificatiebeleid

Het proces dat gentrificatie tegengaat.

Dekolonisatie

Het proces waarin gekoloniseerde landen zich ontdoen van de koloniale machthebbers, maar ook de processen waarin de samenleving afstand neemt van de witte en/of westerse norm als de universele waarheid.

Diaspora

verspreiding van een volk of gemeenschap buiten het oorspronkelijke thuisland.

Dienst Terugkeer en Vertrek

Overheidsorgaan die het vertrek regelt van asielzoekers die Nederland moeten verlaten.

Discriminatie

Het onrechtmatig uitsluiten, niet gelijkwaardig behandelen en/of onderscheid maken tussen mensen en/of groepen op basis van verschillen tussen mensen.

Dumpster diving

Het doorzoeken van afvalcontainers naar bruikbare spullen die door anderen zijn weggegooid, zoals voedsel, kleding of elektronica

E

Ervaringsdeskundige

Iemand die eigen ervaringen gebruikt in het werk en zo een specifieke vorm van expertise heeft.

Etnisch profileren

Het hanteren van (uiterlijke) eigenschappen zoals huidskleur, nationaliteit, etniciteit, taal of geloof bij opsporing of handhaving, terwijl daar geen bewezen aanleiding voor is.

Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens

Een Europees verdrag waarin de mensen- en burgerrechten van alle inwoners van de aangesloten landen zijn vastgelegd.

F

Fair Practice Code

Een gedragscode voor ondernemen en werken binnen de kunst, cultuur en creatieve sector om een eerlijke en solidaire bedrijfsvoering te bewerkstelligen.

G

Gemengd wonen

In gemengde woonprojecten wonen reguliere huurders of studenten samen met bijvoorbeeld ex-dak- en thuislozen, jongeren met een lichte verstandelijke beperking of met mensen die psychisch kwetsbaar zijn.

Gendercompetenties

Competenties en gevoeligheid rondom genderzaken, feministisch en trans/queer bewustzijn en gevoeligheid en de vaardigheid deze in beleid te vertalen. Hieronder vallen ook non-traditionele gezinssamenstellingen.

Genderexpressie

De uiting van iemands genderidentiteit.

Genderidentiteit

De wijze waarop iemand zich identificeert op het gebied van gender.

Genocide

het opzettelijk en systematisch uitroeien van een volk, etnische groep of religieuze gemeenschap.

Gentrificatie

De ruimtelijke uitdrukking van klassenongelijkheid. Het is een proces van vernieuwing van een buurt of stad op een manier waardoor deze duurder wordt. Hierdoor wordt het voor mensen met meer kapitaal uit hogere sociaaleconomische klassen aantrekkelijk om zich in de buurt of stad te vestigen of er te verblijven. Tegelijkertijd worden mensen uit lagere sociaaleconomische klassen met minder kapitaal weggedreven uit de buurt of stad.

Greenwashing

Het zich groener of maatschappelijk verantwoordelijker voordoen dan een bedrijf of organisatie daadwerkelijk is. Men doet alsof de organisatie weloverwogen met het milieu en/of andere maatschappelijke thema's omgaat, maar dit blijkt vaak niet of maar gedeeltelijk het geval te zijn.

Groene daken

Een vorm van dakisolatie met planten op het dak

I**Inclusiviteit**

Het actief in de samenleving betrekken van achtergestelde groepen op basis van gelijkwaardige rechten en plichten.

Institutioneel

Verweven in de cultuur en normen van instituten, bijvoorbeeld overheidsinstellingen

Intersectioneel

benadering die laat zien hoe verschillende vormen van ongelijkheid (zoals ras, gender, klasse, seksualiteit) elkaar kruisen en versterken.

J**Jongeren Informatie Punt**

Een informatiepunt voor jongeren dat informatie en advies geeft over onder andere werk, school, drugs, geld, seks, vrije tijd, rechten en plichten en huisvesting.

K

Kapitalisme

Het huidige economische systeem waarin het behalen van winst en het opbouwen van kapitaal het doel is. De vrije markt, met de bijbehorende voortdurende groei, moet daarvoor zorgen. Dit gebeurt door middel van uitbuiting en gaat ten koste van onder andere arbeidsrechten, eerlijke verdeling van macht en welvaart, dierenwelzijn en het klimaat.

Klassisme

Discriminatie op basis van wel of niet behoren tot een sociale klasse, vaak op basis van economische criteria.

Klimaatcrisis

De ecologische, politieke en maatschappelijke crisis die voortkomt uit de opwarming van de aarde door de mens, met verwoestende gevolgen zoals extreme weersomstandigheden, voedseltekorten en migratie.

Kolonialisme

Een praktijk waarbij een land, macht heeft over andere gebieden en mensen. Hierbij worden koloniën gesticht, waarbij de taal, religie en andere culturele praktijken van de kolonist kunnen worden opgelegd aan de onderdrukte mensen. Economische dominantie en het profiteren van de mensen en middelen van de gekoloniseerde gebieden is echter het hoofddoel.

Kostendelersnorm

Het verlagen van een bijstandsuitkering op het moment dat meerdere volwassenen samenwonen op een adres. Dit geldt ook als de samenwonende volwassenen familie van elkaar zijn.

L

LHBTQIA+

Een afkorting voor 'Lesbisch, Homoseksueel, Biseksueel, Transgender, Queer, Intersekse, Aseksueel' en meer.

M

Marginalisatie

het proces waarbij individuen of groepen naar de rand van de samenleving worden geduwd en minder toegang krijgen tot middelen, macht of kansen.

Marktwerving

Het verschijnsel waarbij de zorg in handen is van bedrijven met een winstmodel en afhankelijk is van de grillen van de markt.

Mensenrechtenstad

Utrecht werkt aan het centraal stellen, bespreekbaar maken en verankeren van mensenrechten in het dagelijks leven van de stad door projecten, beleid en samenwerking met inwoners en maatschappelijke organisaties.

N

Nationaliteit onbekend

Asielzoekers die wel een nationaliteit hebben, maar geen documenten hebben om dit te kunnen bewijzen.

Nederlandse Arbeidsinspectie

Overheidsorgaan met als kerntaak het inspecteren op gebieden als arbeidsomstandigheden en fraude binnen werk en inkomen (voorheen Inspectie SZW).

Neurodiversiteit

De van nature aanwezige verschillen en variaties in het menselijk brein, wat betreft sociale vaardigheden, leercapaciteit, aandacht, stemming en andere mentale functies die afwijken van de norm. Voorbeelden van neurodivergentie (afwijkingen van de norm) zijn autisme (ASS), AD(H)D, een bipolaire stoornis, dyslexie, syndroom van Gilles de la Tourette, een aangeboren spraakstoornis, hersenletsel, schizofrenie, obsessieve-compulsieve stoornis en diverse persoonlijkheidsstoornissen.

Non-binair

Iemand die zich niet thuis voelt in de hokjes 'man' of 'vrouw.'

O

OESO-richtlijnen

Richtlijnen die aangeven wat er van multinationals wordt verwacht op sociaalmaatschappelijk gebied. Ze vormen het kader voor internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen. De richtlijnen omvatten ook de fundamentele arbeidsnormen van de internationale arbeidsorganisatie.

Onderwijsachterstandenbeleid

Speciale programma's die gemeenten aanbieden om kinderen met een onderwijsachterstand te helpen. De voorschool is onderdeel van het onderwijsachterstandenbeleid.

Ongedocumenteerde mensen

Mensen zonder een geldige verblijfsvergunning.

Open-source

Vrije toegang tot de gebruikte bronnen van een eindproduct.

P

Peer-to-peer

Het gaat om interacties of uitwisselingen tussen personen die zich op hetzelfde niveau bevinden, zonder een hiërarchische verhouding zoals leraar-leerling of baas-werknemer.

Pinkwashing

Pinkwashing is het gebruik van pro-LGBTQIA+-boodschappen om een positief imago te creëren, terwijl de daadwerkelijke steun aan de gemeenschap gering is, of erger nog, er tegelijkertijd wordt geschaad.

Platformverhuur

Het verhuur van woningen via een platform, zoals Airbnb of Funda. Het is een internetplatform waarop woningen worden geplaatst en waar geïnteresseerden deze kunnen bekijken en erop kunnen reageren.

R

Racisme

Het onrechtmatig uitsluiten, niet gelijkwaardig behandelen en/of onderscheid maken tussen verschillende mensen en/of groepen op basis van verschillen in ras.

Razzia

Een door de overheid opgezette grootschalige jacht op een groep mensen.

Rechtsherstel

Compensatie voor de verschillende gevolgen die bepaalde groepen hebben moeten doorstaan door bezetting en/of vervolging.

S

Safe space

Een omgeving waarin mensen zich vrij en beschermd voelen om zichzelf te uiten, zonder angst voor discriminatie, vijandigheid of uitsluiting.

Segregatie

Het (bewust) scheiden en afzonderen van bevolkingsgroepen in de maatschappij. Het is het tegenovergestelde van integratie.

Seksisme

Discriminatie op basis van geslacht.

Semi-overheid

Een algemene aanduiding die gebruikt wordt voor veel verschillende organisaties die niet officieel bij de overheid horen, maar hier wel nauw mee verbonden zijn. Deze organisaties hebben wettelijke taken, dienen een uitgesproken publiek belang of ontvangen een (flinke) publieke financiering.

Slavernijverleden in de Oost

verwijst naar het deel van de Nederlandse slavernijgeschiedenis dat plaatsvond in Azië.

Stigmatisering

het proces waarbij mensen of groepen negatief worden gelabeld en buitengesloten op basis van kenmerken zoals afkomst of religie.

Stopformulieren

Formulieren die door de politie ingezet kunnen worden om te monitoren of er bij politiecontroles sprake is van discriminatie en etnisch profileren.

Symboolpolitiek

Beleid of maatregelen die vooral bedoeld zijn om een bepaald beeld of signaal uit te stralen, maar die weinig of geen daadwerkelijke inhoud of effect hebben

T

Tiny forests

Een klein bos met veelal uitsluitend inheemse soorten bomen en planten. Vaak is dit ongeveer ter grootte van een tennisbaan (circa 250 m²). Er worden in beginsel geen, of zo weinig mogelijk, ingrepen gedaan.

U

Uitpondtermijn

De termijn die gesteld wordt aan woningcorporaties waarna een huurwoning verkocht mag worden op de vrije markt.

UN Guiding principles

Een internationale standaard van de Verenigde Naties die de plicht van staten om mensenrechten te beschermen en de verantwoordelijkheid van bedrijven om deze te respecteren, vastlegt

V

Validisme

De discriminatie, stigmatisering en/of uitsluiting van mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking en van neurodivergente mensen.

Veiligheidsdriehoek

De samenwerking tussen de burgemeester, politie en justitie die meestal op regionaal niveau plaatsvindt.

Verborgene leegstand

Een pand dat in feite leeg staat maar dat in 'nep-gebruik' is, bijvoorbeeld met een enkel schilderij in het raam als 'kunstexpositie'.

Verhuurdersvergunning

Een vergunning die moet worden aangevraagd door een verhuurder om een pand te kunnen verhuren. Dit geldt alleen als de gemeente eerdere misstanden heeft geconstateerd waar de verhuurder verantwoordelijk voor wordt gehouden, zoals discriminatie van huurders, overbewoning of illegaal kamerverhuur. Er is geen noodzaak voor een verhuurdersvergunning als een verhuurder de regels nakomt.

VN-verdrag Handicap

Het VN-verdrag inzake rechten van personen met een handicap, een sinds 2016 geldend verdrag waarmee de Nederlandse staat heeft toegezegd de situatie van mensen met een beperking zo te verbeteren dat zij volwaardig mee kunnen doen in de samenleving.

Voedsel skippen

Het doorzoeken van afvalcontainers naar voedsel dat door anderen is weggegooid.

Voorschool

Een peuteropvang die voorschoolse educatie aanbiedt. Het bereidt kinderen voor op de basisschool zodat zij een goede start zullen hebben.

Vreemdelingendetentie

Een manier om asielzoekers die afgewezen zijn en anderen zonder geldige verblijfsvergunning beschikbaar te houden voor vertrek naar het land van herkomst. Het gebeurt als er een risico is dat iemand zich onttrekt aan het toezicht.

Vrijplaats

Een gebouw of terrein dat door een werk-, woon- of culturele gemeenschap zelf wordt vormgegeven.

W

Wet langdurige zorg

Een wet die zware, intensieve zorg voor kwetsbare ouderen, mensen met een handicap en mensen met een psychische aandoening regelt.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Wet die regelt dat gemeenten hulp en ondersteuning bieden zodat mensen zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen wonen en mee kunnen doen in de samenleving

Wet regulering sekswerk

Een wet die prostitutie en andere vormen van sekswerk door middel van bepaalde voorwaarden reguleert om zo misstanden in de seksbranche te voorkomen of te verminderen.

Wietexperiment

Een experiment dat onderzoekt of het mogelijk is om de levering, inkoop en verkoop van cannabis te legaliseren. Nu wordt cannabis achter gesloten deuren ingekocht en geleverd en wordt de verkoop ervan in coffeeshops gedoogd. Het staat ook bekend als Experiment gesloten coffeeshopketen.

Z

Zelfbeschikking

Het recht of de mogelijkheid van individuen of groepen om zelfstandig keuzes te maken over hun eigen leven, toekomst en ontwikkeling, zonder inmenging van buitenaf.

Zionisme

Politieke en nationale beweging die streeft naar een eigen Joodse staat in het historische land Israël/Palestina, ontstaan eind 19e eeuw als reactie op antisemitisme en vervolging.